

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Najbolj pereča delavska vprašanja

Priobčujemo tretji del govora tov. Joža
Bohinjca na delegatskem zboru NSZ.

Pred nami stoji nebroj težav, ki tlačijo
predvsem delavce. V ospredju vseh stvari
stoji danes vprašanje draginje in vprašanje
prehrane sploh. Naša organizacija je temu
najtežjemu socialnemu vprašanju posvetila
vso potrebno pozornost in skušala s svojimi
močmi prispevati k boljšemu poznanju pro-
blema in h koristni rešitvi vprašanja. Mi s
sedanjimi metodami borbe proti draginji ni-
smo zadovoljni. Mislimo, da so ukrepi preveč
polovičarski in da zlasti manjka potrebnih iz-
vršnih organov za razne uredbe. Problem je
zagrabiti v celoti. Zato je treba vsem pred-
metom posvetiti enako pažnjo, ker sega vpliv
enega predmeta v gospodarsko in socialno po-
membno drugega predmeta. Hočemo reči, da
je regulirati cene za vse predmete enako
brez izjeme. Naša zahteva se tiče na splošno
tudi vseh plač, tarifov, davkov, trošarin,
kratkoterminalno vsega, kar posredno ali neposred-
no vpliva na draginjo. Brezpogojno je uvesti
najstrožjo zabranjeno kakršnegakoli povišanja
cen in tarifov. Socialno zaščitna zakonodaja
se mora z enako učinkovitostjo raztezati tudi
na državne in samoupravne in sploh javne
ustanove podjetja in naprave.

Postaviti je vrhovnega državnega komisar-
ja za politiko cen, politiko plač in mezd, po-
litiko tarifov, kratko — vrhovnega državnega
regulatorja prejemkov in izdatkov državlja-
nov. Samo s tako doseženo skladnostjo in do-
slednostjo vseh ukrepov bo uspeh zagotovljen.
Kako strašno nelogični so naši socialni ukrepi
dokazuje dejstvo, da imamo uredbo o mi-
nimalnih mezdah, ki pa veljajo na žalost sa-
mo za privatna podjetja, ne pa tudi za držav-
na in samoupravna podjetja, kot da bi delavci
in nameščenci v takih podjetjih bili obva-
rovani pred učinki draginje. Minimalne mez-
de niso objele vseh uslužbencev, zlasti je na-
pačno, ker so od te zaščite izvezeti nameščenci
v svobodnih poklicih. Naravnost katastro-
falno pa more na naše javno življenje in na
duhovno usmerjenost prebivalcev vplivati
dejstvo, da so od zaščite pred draginjo iz-
vezti skorajda vsi javni nameščenci. Javni na-
meščenci imajo v rokah javno upravo in sod-
stvo. Javni nameščenci so izvršni organ volje
države in njenih koristi. Usodepolno mora
vplivati na razpoloženje javnih nameščen-
cev dejstvo, da nameščenec socialne, gospodarske
in kulturne zadeve prebivalcev mora reševati
lačen in sestradan. Miselnost nameščenca
mora postati pokvarjena in s tem usodepolno
škodljiva za državne in narodne koristi. De-
lavci morajo na to globoko in gnilo rano
s prav posebnim pudarkom opozoriti, ker
vedo, da je socialna zaščita delavskega stanu
v rokah javnih nameščenec, ki bodo samo
takrat razumeli psihologijo socialnih proble-
mov, če bodo tudi sami deležni blage učin-
kovitosti socialne zaščite.

Rekli smo, da se tudi mi nahajamo v vojni.
To vojno moramo bojevati predvsem s
silo svojega duha in z živci svoje odpornosti.
Danes so za nas zaenkrat manj važni kanoni

in aeroplani, kot je važen problem socialne
zaščite ter pametne in premišljene gospodar-
ske politike. Mi hočemo, da je ves jugoslo-
venski narod strnjen v enem odpornem duhu.
Ta duh pa bo krepak le, ako telo ne bo lačno
in izpostavljeno raznim nepravilnostim. Kdor
slabi našo prehranjevalno politiko in ovira naša
socialno politična dejanja, ta slabi naše boj-
ne vrste in ogroža državo pri temeljih. Treba
se je zavedati konca, ki vsakemu dejanju sle-
di. Kdor ne misli na končne posledice, ta ni
sposoben, da vodi čolin naše države po raz-
burkanih valovih sedanosti. Francozi so šele
po katastrofi prav spregledali in spoznali svo-
je grehe in napake. Ni potrebno, da tudi mi
spregledamo šele po katastrofi. Prehrana in
splošna socialna zaščita so danes zgodovinski
problemi, ki kličejo na zgodovinsko odgovor-
nost. Noben ukrep ne more biti zadosti oster.
Ne smemo biti smešni in varati same sebe z
brezpomembnimi protizgodovinskimi zakoni ali
s sentimentalnimi ukrepi v zaščito plemena
in rodu, če na drugi strani ne znamo krepko
poseči v razvoj gospodarskih in socialnih do-
gajanj. Ne smemo obračati oči proti nebu in
ustvarjati videzov, da smo noč in dan skrbni
in pozorni, istočasno pa se pogrezamo v uso-
depolne napake lastnih nesposobnosti.

Pred nami se odpira prepad grozot brezpo-
selnosti. Za ta strašni čas nismo pripravljeni.
Mislimo moramo na popolno in na delno brez-
poselnost. V delni brezposelnosti bodo živeli
tudi vsi oni, ki bodo radi draginje izgubili
nad polovico ali več svojih prejemkov. Boji-
mo se časa, ko bodo tudi uradniki pričeli ob-
legati socialno-politične urade občin in črpati
iz podpornih skladov javnih korporacij. Po-
trebni so hitri ukrepi. Mobilizirati je vsa
sredstva Borze dela in doseči, da bodo do-
hodki te ustanove draginji primerno porastli.
Posamezne industrijske skupine morajo
ustvariti lastne fonde za slučaj brezposelno-
sti, ali pa se morajo združiti v delovne skup-
nosti in imeti skupne podporne fonde. V naj-
tesnejši zvezi s temi težkimi socialnimi pro-
blemi je zahteva po obveznosti delavskih ko-
lektivnih pogodb, da se more probleme de-
centralizirati in prenesti na odgovornost po-
sameznih gospodarskih edinic.

Delavsko zavarovanje čakajo velike nalo-
ge. Vidimo, da te socialne ustanove niso ure-
jene za težke čase. Rudarski upokojevalci umi-
rajo v lakoti, čeprav rudarska industrija
preživlja čase najlepše konjunkturo in dela
skorajda vojne dobičke. Kar nerazumljivo je,
da mora klic rudarskih upokojevalcev ostajati
klic obupanca v puščavi. V težki krizi, ka-
tero preživlja delavsko zavarovanje in v ča-
su, ko stoji delavsko zavarovanje pred še tež-
jimi krizami, moramo opazovati žalostne gla-
sove, ki kličejo po razbitju in delitvi delav-
skega zavarovanja kot da delavsko zavarova-
nje ne bi bila ona skrbna mati, ki z de-
lavcem hodi od tovarne do tovarne, iz po-
krajine v pokrajino. Delavsko zavarovanje je
zašlo v strašno negotovost, ki iz dneva v dan
pomnožuje škodo, ki jo ima radi tega delav-
stvo. Ako mora biti, je treba problem reorga-

Praznik zedinjenja

Odkar praznuje Jugoslavija svoj prvode-
cembrski državni praznik zedinjenja Srbov,
Hrvatov in Slovencev v eni državi, še ni-
smo imeli tako hudih časov, kakor so le-
tos. Okoli nas divja vojna vihra in položaj
okoli nas se spreminja iz dneva v dan. Na-
ša država je nevtralna in hoče nevtralna
ostati. Če pa bi bila napadena, ne bi okle-
vala prijeti za orožje in braniti kar je na-
še.

Svobodno domovino smo si priborili s po-
toki krvi. Nimamo dežel, ki bi bile naseljene
s tujci, zato je naša zavest, da nihče nima
nikake pravice segati po kosih naše domo-
vine, toliko večja. Ta zavest nas bi tudi iz-
podbujala k odločnemu odporu, če bi uso-
da nanekdo, da bi bili napadeni.

Ko bomo v nedeljo po vsej državi sloves-
no praznovali prvi december, bomo pokazali,
kako neomajno smo povezani vsi Srbi,
Hrvati in Slovenci v eni državi pod žezlom
našega mladega kralja Petra II. Ni sile, ki
bi nas razdvojila. Prav v zadnem času se
čujejo z vseh strani države odločni glasovi,
da ne damo ničesar, kar je naše. Gotovo je
v nemajhni meri prav ta odločnost dosegla,
da je huda napetost na Balkanu popustila.
Naša vojska se je že tolikokrat izkazala, da
jo znajo ceniti v tujini in da imajo spošto-
vanje do nje. Zato imamo tudi trdno upa-
nje, da nam bo prav ugled naše vojske pri-
hranil mir.

nizacije delavskega zavarovanja kar najnuj-
nejše rešiti. One pa, ki s tem problemom uga-
njajo demagogijo, je treba konkretno ugotov-
iti, in ob primernem času poklicati tudi na
konkretno odgovornost. Mislimo, da je danes
prišel čas, ko je treba izdati zakon o socialni
in javni odgovornosti vsakogar, ki javno go-
vori in deluje. Potrebna je ustanovitev po-
sebnega sodišča, ki naj po pospešenem po-
stopku presoja dejanja in nehanja iz vidika
socialne koristnosti in iz vidika moralne ja-
kosti nareda in držav. Danes ne sme biti
nihče neodgovoren. V vojnem času morajo
biti prepovedane gospodarske spekulacije, še
veliko bolj pa duhovne in moralne spekulaci-
je, zlorabe in ljudske nerazsodnosti.

Resnost časa ne dopušča, da se teoretično
ukvarjamo z raznimi teorijami bodoče go-
spodarske in socialne ureditve narodov in dr-
žav in gospodarskih prostorov. Ni prav, ako
svoja modrovanja končamo s seznamom po-
trebnih reform. Važnejše je, da smo v borbi
z vsakdanjimi težavami krepki in vztrajni in
polni požrtvovanja. Naša naloga je, da danes
bolj vzgajamo in duhovno preobrazujemo,
kot da teoretično razmišljamo o času, ki ga
bo prinesla sedanja vojna. Hočemo reči, da
je nam najbolj potrebna konkretna socialna
politika in konkretni narodni obrambni po-
kreti. Vedeti moramo, da bo v vsakem siste-
mu najvažnejši izvršni organ le človek z nje-
govimi dobrimi in slabimi lastnostmi. Vzgoja
človeka, preobrazitev njegovega duha in mi-
selnosti je najvažnejša dolžnost časa. Najpri-
mernejši čas za pravilno vzgojo človeka pa
so časi hudih nevarnosti. Mi hočemo, da bo
bodoči družabni red boljši t. j. pravičnejši,
kar pomeni, da mora dati vsakemu posamez-
niku gmožna sredstva za preživljanje in mož-
nosti za duševno življenje.

Resolucije delegatskega zbora NSZ

Na delegatskem zboru NSZ dne 10. novembra 1940 v Celju so bile sprejete naslednje resolucije, ki jasno in krepko označujejo načela in naloge narodnega delavstva.

I.

Delegatski zbor Narodne strokovne zveze ugotavlja na podlagi referatov o dosedanjem delu vsestranske delavnosti narodne delavske strokovne organizacije za socialne in nacionalne koristi delovnega človeka. Uspehi te delavnosti so povsod vidni.

Z bolešjo v duši obžalujemo, da naše javno politično in državno življenje ni znalo ceniti naše ideologije in miselnih temeljev našega pokreta. Državnim in narodnim potrebam je v škodo, ako narodno delavstvo nima možnosti, da v javnem življenju, predvsem v javnih socialnih delavskih ustanovah, uveljavlja svoj vpliv.

Delavstvo mora dobiti neomejeno zaupanje in vero v zakon in oblast. Zato je važno, da ima svoja zastopstva tudi v javnih korporacijah, ki rešujejo zanj važna socialna, gospodarska in finančna vprašanja.

Narodno delavstvo je proti vsaki dekretirani enotni delavski strokovni organizaciji, ker hoče biti organizirano v samostojni, svobodni in narodni strokovni organizaciji. Hočemo, da delavski strokovni pokret ostane izven političnih trenj in stremeljenj, vedno pa vdan narodu in državi. Prisilno uniformiranje delavskega strokovnega pokreta bi vzelo delavstvu zaupanje v svojo moč ter v demokratična načela svobode in enakosti. Priznavamo pa potrebo vsedravnega delavske solidarnosti, toda le pri polnem spoštovanju in upoštevanju ideoloških osnov našega pokreta.

Narodno delavstvo ponovno izreka prepričanje, da je NSZ polnoveren činitelj pri prizadevanjih za izgraditev države in ureditev socialno gospodarskih razmer.

Zavedajoč se pomena svojega pokreta izjavljamo, da bo NSZ pazljivo zasledovala vse potrebe malega človeka ter uporabljala vsa sredstva in pota za realizacijo zahtev socialno gospodarskega značaja.

Za nas je izven dvoma, da more biti zadovoljeno socialnim, kulturnim in gospodarskim potrebam slovenskega delavca samo v enotni in notranje krepko povezani skupni državi Jugoslaviji. Življenje izven tega okvira bi pomenilo zaslužnje v socialnem in kulturnem oziru. Skladno z našo slovensko narodno miselnostjo pa je, da zahtevamo odkrito spoštovanje slovenskega rodu in njegove pravice do enakopravnega mesta soncem. Kdor za tako spoštovanje nudi stvarne dokaze, bo od nas priznan kot naš narodni prijatelj.

Močna Jugoslavija je edino sredstvo za ohranitev našega slovanskega značaja. Zato nam je obramba države v njenih mejah ter duhovni in moralni polnovrednosti najvišji in edini smoter. Želimo, da bi bila narodni čut in državljanska zavest bolj razvita v svoji stvarni vrednosti. Čas zahteva vsestransko pomirjenje duhov ter več spoznanja nevarnosti, v kateri se gibljeja narod in država.

II.

Sedanji položaj delavca in malega človeka je vsled naglega porasta draginje in nastopa spekulacije nevzdržen. Narodno delavstvo kot odločen branitelj reda, miru in zakonitosti v državi zahteva, da se vsi vzroki draginje in nereda nujno in dosledno odpravijo. Cene potrebščinam je ustaviti na socialni višini, da se tako onemogočijo nevarni pojavi, ki bi jih lahko povzročil neprestani porast draginje.

Protidraginjske odredbe naj veljajo tudi za najvažnejše poljedelske proizvode. K pobijanju draginje in drugim ukrepom v zvezi s prehrano je treba pritegniti vse sile, zlasti delavce in nameščence, ki zaradi draginje največ trpe.

Izvozna carina na prekomerni izvoz živil in kuriva, ukinitvev trošarine na poljedelske proizvode in kurivo, omejitve trgovskega dobička ter uvedba posebnih davkov na večje dobičke in neopravičeno kopičenje premoženja so le delni, a nujno potrebni ukrepi, ki jih narodno delavstvo zahteva v interesu socialne pravičnosti, v interesu obrambe naroda in države. Pri vsem tem pa je treba preprečiti kakršnekoli poskuse politično-enostranske prehranbene politike, da se prepreči še večje vznemirjenje in nezaupanje v ljudskih vrstah.

Zaradi pospeševanja produktivnosti in izboljšanja socialnih pogojev v času zunanje politične težave je potrebno razpisati notranje posojilo za javna dela, toda v taki obliki, da ne bo v nevarnosti težko prisluženi delavski denar in da slaba finančna politika ne bo pospeševala porasta draginje.

Končno smo prepričani, da bi svobodnejša javna kritika nezdravih draginjskih pojavov in prehranjevalnih ukrepov mnogo koristila stvari in ugodno vplivala na široke delavske množice.

III.

V tem težkem času je najbolj prizadeto tekstilno delavstvo. To krizo je treba z vso skrbnostjo blažiti z upravnimi, finančnimi in zakonodajnimi ukrepi. K sanaciji je treba v prvi vrsti pritegniti tekstilno industrijo, predvsem z ustvaritvijo posebnega sklada za pomoč brezposelnim tekstilnim delavcem. V krajih z razvito tekstilno industrijo je vsa podjetja prisilno povezati v skupnost, ki naj se briga za prehrano delavstva in zaposlitev brezposelnih pri javnih delih. Z vsemi sredstvi je treba doseči, da se v tekstilni industriji pojača tovarniška socialna politika, zlasti skrb za invalidsko in starostno višje zavarovanje, stanovanjsko akcijo in pomoč bednim družinam. Brezpogojno je vse storiti, da bodo delovne prilike urejene s splošno kolektivno pogodbo.

IV.

Narodno delavstvo obsoja brezbriznost pri odgovornih činiteljih glede sprememb samoupravnih organov v delavskih ustanovah. Predvsem je potrebno, da Delavska zbornica kot vrhovna delavska ustanova združi v svoji samoupravi vse smeri slovenskega delavskega strokovnega pokreta. Narodno delavstvo odklanja odgovornost za sedanje zadržanje samoupravnih organov te ustanove. Z vso resnostjo kličemo poklicane, da nemudoma pristopijo k depolitizaciji vseh delavskih ustanov. Želimo, da bi strnjeno slovensko delavstvo vseh smeri pokazalo, da razume velika dogajanja časa in pravilno ocenjuje dogodke.

V.

V tem težkem času so najbolj prizadeti upokojeanci. Zato je potrebno, da jim v prvi vrsti pomagamo in morajo meredajni faktorji storiti vse, da se bedno stanje upokojevce ublaži.

Ponovno poudarjamo, da je neobhodno potrebno, da oblast čim prej izda uredbo za obvezno sklepanje kolektivnih pogodb.

Poenostaviti se morajo navodila za volitve obratnih zaupnikov, podaljšati zaupniški mandat na 3 leta ter izdati ukrepe, ki bodo omogočali uspešno delovanje obratnih zaupnikov.

Ze itak težko strokovno delo pa ne sme biti ovirano od strani oblasti z različnimi ukrepi ter zahtevamo svobodno zborovanje.

Izda naj se tudi uredba o minimalnih mezdah za kvalificirane delavce.

Zadnji čas pa je, da se zakonitim potom uvede plačani dopust.

VI.

Narodna strokovna zveza obsoja, kako gibanje delavcev, ki ni v popolnem skladu veljavnih zakonov. Take akcije otežkočajo stro-

kovnim organizacijam uspešne ukrepe v obrambo delavskih socialnih potreb. Danes je bolj kot kdaj prej potrebna disciplinirana strnjnost delavskih vrst. Delavci nimajo jamstva ali in kakšne uspehe bodo dosegli z nepremišljenimi in protizakonitimi koraki. Zato obsojamo vsakogar, ki skuša izzvati divje stavke in druge take akcije, ker s tem žene delavstvo in njegove uboge družine v lakoto.

Narodno delavstvo pričakuje, da bodo vsi činitelji razumeli to načelno stališče, ki ne pomeni naše slabosti. Nerazumevanje pa bo pojačalo samo našo borbenost, ker smo prepričani, da smo na pravi poti.

Stanje industrijskih podjetij

Po podatkih »Jugoslovenskega Kurira« je bilo v celi državi na dan 1. januarja 1940 3254 industrijskih podjetij, dočim jih je bilo 1. januarja 1939 3455. Število industrijskih podjetij se je torej lekom enega leta znižalo za 201 podjetje, ali za 5.82 odst. Na področju dravske banovine je bilo leta 1940 415 industrijskih podjetij leta 1939 pa 414. Največ industrijskih podjetij je izgubilo področje zagrebške industrijske zbornice, kjer je število industrijskih podjetij padlo za 32 odst.

Industrijske aprovizacije

Direkcija za prehrano pri kmetijskem ministrstvu je na podlagi uredbe (o kateri smo poročali v zadnji številki) predpisala obrazec pravilnika za ustanovitev in delovanje potrošniških zajednic gospodarskih podjetij. Naloga teh zajednic je, da organizirajo nabavo živil in kuriva za delavce in nameščence. Uprava podjetja je dolžna dati upravi zajednice potreben obratni kapital, po možnosti pa tudi potrebne prostore za skladišča itd. Uprava potrošniške zajednice je dolžna pravočasno zagotoviti si nakup živil in kuriva za člane potrošniške zajednice. Potrebno blago bo kupovala od pridelovalcev na tržiščih, ali pa od občinskega preskrbovalnega urada. Prodajala jih bo članom zajednice po nabavni ceni, prištevisi dejanske stroške. Razen tega ima pravico pobirati največ 2 odst. nabavne cene za rezervni sklad.

Izseljeniška nedelja

Polnih šestdeset let se Slovenci izseljujejo v Ameriko in druge zapadnoevropske dežele. Samo po svetovni vojni se je izselilo v Ameriko preko 50.000, kontinentalne dežele pa nad 150.000 Slovencev. V istem času se jih je vrnilo le okoli 50.000. V gornji številki povratnikov pa so šteli tudi tisti, ki so se izselili že pred vojno. Danes imamo v tujini skoro pol milijona Slovencev.

Skrb, da ostanejo ti izseljenci z nami povezani po nacionalnih čustvih in kulturnih vezeh, je vodila naše nacionalno-socialne delavce, da so ustanovili pred leti Narodni izseljeniški odbor, ki skrbi za zveze izseljenec z domovino, za njihovo socialno in materialno povzdigo ter narodno zavest. Da pritegnemo k temu sodelovanju vso slovensko javnost, prirejamo vsako leto Slovenci Izseljeniški teden, ki bo tudi letos od 1. do 8. decembra. V tem tednu naj bi se vsa naša društva na sestankih in zborovanjih spomnila naših izseljenec v tujini s primernimi predavanji o našem izseljeniškem problemu, ki je za naše narodno gospodarstvo izredne važnosti, ki pa more imeti obenem tudi usodne posledice.

Zlasti naši narodni delavci naj posvetijo v tem tednu vsaj en večer svojim tovarišem — delavcem v tujini, katerim domovina ni mogla nuditi koščka kruha, da so si ga morali iskati v tujini. Nobene prilike ne smemo opustiti, da ne bi dajali svojim rojakom v vseh težavah in neprilikah vso moralno in materialno pomoč. Ako bo nacionalna javnost izpolnila nacionalno in socialno dolžnost do svojega življa v tujini, bodo izseljenci spoznali, da so še naši in bodo delali v tujini le za čast države in naroda iz katerega so izšli.

Vse podružnice NSZ opozarjamo, naj store svoj odločnost. Ravnajte se po okrožnici, ki ste jo prejeli.

Politični pregled

Na sestanku nemških državnikov z madžarskimi na Dunaju je bila

slovesno podpisana pogodba, s katero Madžarska pristopa k trozvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Med slovesnim podpisnim obredom je zastopnik Madžarske izrazil željo svoje vlade, da bi bila pripuščena k trozvezi, sklenjeni v Berlinu 27. septembra l. 1940, nato pa je zastopnik Nemčije v imenu trozveze odgovoril pritrdilno.

Nemški poročevalski urad javlja: Zunanji minister Nemčije Ribbentrop, italijanski poslanik Butti in japonski poslanik v Berlinu Korusu na eni strani in upravitelj rumunske države general Antonescu na drugi strani so podpisali v Berlinu 23. t. m. protokol

o pristopu Rumunije k trojni zvezi,

ki so jo 27. septembra letos podpisale Nemčija, Italija in Japonska.

Kakor poročajo iz Berlina, je

tudi Slovaška podpisala pristop k trojni zvezi

z enakimi pogoji, kakor sta to storili Madžarska in Rumunija. Slovaški pristop k tej zvezi razlagajo ameriški listi kot izpopolnitev nemške fronte proti Sovjetski zvezi.

V bolgarski zbornici je te dni v imenu vladne večine

govoril poslanec Peter Dumanov o bolgarski politiki, in poudaril, da odnosi Bolgarije do Jugoslavije ne bodo redni dotlej, dokler se ne reši vprašanje Makedonije.

Dumanov je napadal tudi Grčijo zaradi Trakije in Makedonije ter dejal, da je nad dva milijona bolgarskih družin izven bolgarskih mej. Južna Dobrudža je zares bleščeč dragi kamen na bolgarski kraljevski kroni, toda na to krono morajo priti tudi še drugi dragi kamni, med katerimi je najsvetlejši Makedonija. Za njim je dobil besedo bivši predsednik vlade Mušanov, ki je dejal med drugim: »Na sestanku med kraljem Borisom in kancelarjem Hitlerjem je bilo govora o rečeh, od katerih morda ne zavisijo samo usoda Bolgarije in bolgarskega naroda, temveč vse Evrope. Po tem sestanku bi vlada morala dati kako izjavo, toda tega ni storila. Ničesar ne vem o teh razgovorih. Ne vem, ali nas ta sestanek ne bo vrgel v kri. Bolgarskemu ljudstvu so danes zamašena usta, cenzura pa prepoveduje celo objavljati govore narodnih poslancev. Zahtevam pojasnila, ali je Bolgarija za mir. Jaz trdim, da je naš narod za mir. Vem, da se v šestih mesecih politika lahko izpremeni, zlasti danes, ko se osvajajo cele države v dveh dneh. Strah me je pred vsako pustolovščino. Toda če bi nastopil primer, da ne bi bilo več nobene možnosti za ohranitev miru, potem naj o tem odloča narod.« Zelo razburjen je končal Mušanov svoj govor ter pokazal z roko na ministre: »V teh dneh je njihova odgovornost večja kakor odgovornost nas, ki ne vemo, kaj se dogaja.« Govor Nikole Mušanova je zapustil globok vtisk ne samo na poslance vladne večine, temveč tudi na vse druge poslance, ki so ga pazljivo poslušali.

V angleški lordski zbornici je bil te dni prebran

prestolni govor angleškega kralja

Vsebina govora je v glavnem tale: »Zveč kakor eno leto moje oborožene sile na suhem, na morju in v zraku branijo svobodo. Moje ljudstvo s pogumom prenaša povsod v svojih domovih in pri svojem delu, kakor tudi na morju, posledice sirovih napadov in dostojanstveno podpira naše skupne napore. S preračunljivostjo in s silo je nasprotnik spravljal pod svoj jarem številne narode, ki so živeli in delali v miru. Srečen sem bil, da sem mogel sprejeti vlade teh poteptanih narodov na angleških tleh in se veselim, da se njihove oborožene sile skupno z junaškimi možmi drugih narodov borijo skupno z mojimi. V zgodnjem poletju

je bila Francija podrta. Čutila se je prisiljena, da prosi za premirje. Italija je takoj izkoristila francosko nesrečo in se je uvrstila ob napadalca. Zdaj je napadla Grčijo. V tem boju proti nasilstvu pozdravljam novega tovariša, ki mu bo moj imperij pomagal po vseh razpoložljivih močeh. S svojim junaškim odporom je Grčija pokazala, da je vredna slavnih starodavnih izročil. Moje oborožene sile na Sredozemskem morju se dobro drže v vseh priložnostih. Moja država je srečna, da more v Sredozemlju računati z zavezništvom dveh prijateljskih dežel, namreč Egipta in Turčije. Z veliko zadovoljnostjo sem vzel na znanje sklep Zedinjenih držav, da nam izročijo 50 rušilcev in sem prepričan, da bodo oporišča, ki jih je moja država dala Zedinjenim državam ob atlantski obali, služila tudi za obrambo dediščine vseh svobodnih ljudi. Vojna nalaga vedno večja bremena. Toda pripravljenost, s katero moje ljudstvo sprejema ta nova bremena, me utruje v veri, da je ni denarne žrtve, ki je moj narod ne bi bil voljan sprejeti, da zmagamo. Uspešna preprečitev nemškega vdora, uspešni napadi naših letal na vire sovražne vojaške moči, trdna obramba Sudana in Egipta, uspešni napadi na italijansko vojno mornarico, vse to dokazuje našo moč in nas potrjuje v veri, da bomo zmagali. Sedanja vojna ni samo vojna med narodi, marveč je nastala iz nasprotij nad osnovnimi vzori enih in drugih. Izjavljam, da ne bomo oklevali, niti ne bomo položili orožja, dokler ne bomo dosegli visokega smotra, ki smo si ga postavili.«

Iz Sofije poročajo: V zadnjem času so se pojavila v tujem časopisu poročila o pristopu Bolgarije k trojni zvezi in o bližnjem potovanju ministrskega predsednika Filova in zunanjega ministra Popova v Berlin. Po zatrjevanju na poučenih mestih te novice ne ustrezajo dejstvu. Na odločujočih mestih so celo izjavili, da bi bilo

nesmiselno, če bi bolgarska ministra zdaj potovala v Berlin, ko se je tam že razgovarjal kralj Boris s Hitlerjem.

Pristop Bolgarije k trojni zvezi bi predstavljal dejstvo, ki se ne bi moglo prikrivati niti eno uro. Na drugi strani je pa tudi ministrski predsednik Filov na vprašanja, ki so mu bila stavljena v zvezi s temi govoricami, odgovoril, da niso nameravana nikakoli potovanja v tujino in da se položaj v Bolgariji in na Balkanu ne bo spremenil. Mnogi menijo, da Bolgarija ne bo pristopila k trojni zvezi, ker mora ostati nevtralna in ker so njene razloge za to odobrili v Berlinu.

Turška vlada je imela te dni sejo, na kateri je bilo objavljeno, da je

v evropski Turčiji razglašeno obsedeno stanje.

Tudi Carigrad pade pod območje obsednega stanja. Ta ukrep je bil izbran v svrhu zavarovanja obmejnih krajev ob bolgarski in grški meji in za zaščito Dardanel. Določila prepovedujejo med drugim vsem tujcem dostop v ta ozemlja. Trajanje obsednega stanja je določeno za mesec dni.

Zaradi velike napetosti na Balkanu, ki pa je zdaj popustila,

je Turčija poslala na bolgarsko mejo številne čete.

Po nepotrjenih poročilih ima Turčija na bolgarski meji najmanj 20 divizij, toda verjetno je njihovo število še večje. S tem hoče Turčija preprečiti morebitni bolgarski napad na Solun ali na katerokoli drugo točko v vzhodni Grčiji.

Na turških uradnih mestih izjavljajo, da Turčija ne bo izpremenila svoje politike razen v primeru, če bi bila prisiljena zaradi kakega tujega nastopa.

Turčija želi, da bi živela še nadalje v prijateljstvu z vsemi državami kakor doslej.

Samo od drugih držav je odvisno, ali bodo ti dobri odnosi ohranjeni. Zadržanje Bolgari-

Čeprav je človek samo na gasilski vaji, postane naposled pošteno lačen in žejen. V notranjosti nastane pravcati požar, katerega je treba tudi pogasiti; najbolje seveda s skodelico dobre bele kave.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

je in bolgarske javnosti se v turškem tisku obširno obravnava. Turški listi so objavili bolgarsko uradno zavrnitev vesti o ultimatu Grčiji in bolgarskem začetku mobilizacije. Turški list »Jeni Sabah« pravi, da je bilo bolgarsko uradno sporočilo sprejeto kot točno, ker je težavno verjeti, da bi bolgarska vlada v zdajšnjem trenutku poslala ultimatum Grčiji, ker je v sobranju (bolgarskem državnem zboru) samem čula in so tudi dogodki med bolgarskim narodom pokazali, da bolgarski narod ne želi vojne.

Na drugi strani je, kakor piše isti list

Grčija odložena, da se bori do konca proti vsem za svojo neodvisnost.

Jasno je, da obstoje v Bolgariji struje, ki žele odcepiti ozemlja od Grčije in ki celo terjajo izpremembo mej ob Jugoslaviji. Turški list »Tan« poudarja v svojem poročilu iz Beograda, da imajo jugoslovenski politiki le en odgovor Dumanovu, ki je postavil take zahteve v sobranju: »Naj pride Dumanov po zahtevano področje, sprejet bo dostojno.« Isti list izraža tudi prepričanje, da v Bolgariji še ni sklenjena odločitev o vojni in da je treba pričakovati na Balkanu ohranitev miru, češar ne žele samo bolgarski narod, temveč tudi Nemčija in Italija.

Vse srbsko časopisje ostro zavrača govor bolgarskega poslanca Dumanova. Najostrejša je beogradska »Pravda«, ki imenuje govor poslanca Dumanova izzivanje.

Dumanovci igrajo vlogo hijene in iščejo opravčila za pustolovščine.

Makedonija je bleščeč kamen v kroni cara Dušana in do njega ni tako lahko priti, ker Jugoslavija ni hiša iz papirja. Jugoslovensko ljudstvo ima trdo in krepko pest, kar morajo izzivati upoštevati.

Veliko pozornost sta zbudili v ponedeljek v Sofiji dve avdienci pri kralju Borisu.

Bolgarskega kralja je posetil najprej predsednik ruske delegacije v dunavski komisiji in generalni tajnik ruskega zunanjega ministrstva Soboljev, nato pa še ameriški veleposlanik v Moskvi Steinhart.

Oba gosta iz Moskve je poprej sprejel predsednik bolgarske vlade dr. Filov. Soboljeva je spremljal h kralju in ministrskemu predsedniku ruski poslanik v Sofiji. Prevladuje mnenje, da sta bila oba obiska v zvezi s stališčem Bolgarije do razvoja dogodkov na Balkanu. Kaže, da je Rusija posredovala, naj bi Bolgarija še nadalje ostala strogo nevtralna v sedanjem sporu. V zvezi s tem je še posebno važna izjava, ki jo je po svoji avdienci pri kralju Borisu podal ameriški veleposlanik Steinhart. Dejal je namreč, da mu je bilo na odločujočem mestu sporočeno, da hoče Bolgarija ostati izven vojne. Bolgarija ni voljna zaplesti se v vojno proti Grčiji, obenem pa tudi nima namena pristopiti k trojni zvezi.

Grški generalni štab je objavil ob koncu preteklega tedna poročilo, iz katerega povze-

mamo: Grške čete so zasedle planini Moravo in Ivan.

Mesto Korica je bilo zasedeno.

V Pindu so grške čete vdrle preko meje in zasedle mesto Liaskovik v Albaniji. Prav tako so napredovali Grki preko mest Ersek in Borovo. V Epiru je bilo spet zasedeno mesto Filiates. Sovražnik je bil tu preganjan čez grško mejo. Grška letala so bombardirala in s strojnimi obstreljevali sovražne čete na umiku kljub živahnemu odporu italijanskih letal. V dosedanjem poteku vojne so dobili Grki velik vojni plen. Med drugim je bilo zaplenjeno doslej: 80 sovražnih težkih in lahkih opov, 55 protiletalskih topov, 300 strojnic, 20 tankov, velike množine municije, benzin in vojnega materiala.

Naslednje dni so Grki napredovali dalje. Kakor javlja Atenska agencija.

Zavzeli so Podgradec in Meskoplje.

Grško napredovanje v tej smeri je bilo ovirano zaradi dejstva, da so velike množine zapuščene italijanskega vojnega materiala oteževale promet na cestah. Dalje so Grki napredovali v Pindskem gorovju. Grške čete, ki so napredovale preko Leskovika, so napravile nato zaokret proti levi in so se nevarno približale Argirokastru.

Ob priliki zavzetja Korice je imel grški ministrski predsednik Metaxas po radiu govor na grški narod.

Metaxas je dejal predvsem, da govori gotovo v imenu vsega grškega naroda, ako izraža iskreno zahvalo Angliji za vso pomoč, ki jo je doslej nudila Grčiji v vojni. Metaxas je posebno omenil uspehe angleške vojne mornarice in letalstva. Dalje je dejal, da je šla Grčija v vojno za obrambo svoje časti, svobode in nacionalne neodvisnosti. V prvih dneh vojne je bilo treba zadržati italijanske napade v Epiru, da je grška vojska pridobila na času. Odtlej naprej pa so sledili uspehi za uspehi. Operacije so bile sedaj zaključene z zmagovitim zavzetjem Korice in z

umikom Italijanov na vsem bojišču od Makedonije do Epira. Metaxas se je dalje spominjal v svojem govoru vseh onih Italijanov, ki so se nekdanj borili za osvoboditev Grkov. Zlasti je omenil Garibaldi. Dejal je, da se danes Grčija bori za iste smotre, za katere se je nekdanj boril Garibaldi. Napravljen je bil poskus zasužnjeja Grčije, toda Grčija se bo borila do skupne zmage z Anglijo. Grčija hoče ostati svobodna in neodvisna država. Obenem pa se Grčija bori tudi za vse druge balkanske države in za osvoboditev Albanije.

Pozornost je zbudil te dni napad na Grčijo, ki ga objavlja »Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz«. Uradno glasilo nemškega zunanjega ministrstva

očitno grškemu ministrskemu predsedniku Metaxasu, da je njegova nedavna izjava, češ da se Grčija bori tudi za druge male države na Balkanu, izredno drzna

in nevarna in lahko povzroči novo razširjenje vojne. V tej izjavi uradnega nemškega glasila hočejo videti nekateri napoved, da bo najbrže Nemčija v kratkem vojaško posredovala v korist Italije proti Grčiji.

Reuter javlja iz Aten: Po atenskih vesteh so Italijani v Albaniji odredili mobilizacijo vseh Albancev od 18 do 50 let starosti.

Zelo mnogo Albancev pa se pozivom vojaških oblastev ni odzvalo ter je zbežalo delno v gorovje, delno pa tudi preko meje. Begunci, ki prihajajo iz Albanije, pripovedujejo, da italijanska vojska rekvirira živila tudi med albanskim prebivalstvom. Italijanski vojni ujetniki poročajo, da so bili polnih 15 dni v frontnih položajih, ne da bi bili izmenjani.

Nedavno so se v časopisju brale vesti o nameravani italijanski ofenzivi v Afriki. Zdaj pa poročajo,

da italijanske čete v Afriki ne bodo mogle začeti ofenzivo pred božičem, ker bodo zdaj nastopili hudo deževje in pešeni vetrovi, kar bi oteževalo premikanje čet.

Po vesti iz Ankare je turška vlada obljubila Grčiji, da ji bo pošiljala potrebni živež in material, četudi Grčija ne bi mogla to blago takoj plačati.

Iz Kaira poročajo, da je odplulo iz Aleksandrije več parnikov, na katerih je veliko šte-

vilo grških prostovoljcev, ki so se prijavili za obrambo domovine. Poročajo tudi, da plove z raznih strani več parnikov z letali in vojnim materialom proti Grčiji. Letala so dar Grkov v tujini.

Na angleških vojnih ladjah so

prispeli te dni, kakor javlja Reuter, v Grčijo novi oddelki angleške vojske.

So to oddelki, ki so potrebni za vzdrževanje in obrambo angleških letalskih oporišč v Grčiji. Med njimi so mnogi letalski mehaniki. Prav tako so prispeli v Grčijo oddelki novozelandskih letalcev. Tudi ciprsko vojaštvo je bilo izkrcano v Grčiji. Grško prebivalstvo je sprejelo angleške vojake z velikim navdušenjem. Angleške vojne ladje so pripeljale vojaštvo v Grčijo brez vsake nezgode. Angleški vojaki pripovedujejo, da na vsej vožnji niso opazili niti ene italijanske ladje ali letala.

Reuter poroča: Predsednik južnoafriške vlade general Smuts je imel govor, v katerem je dejal,

da je prepričan o končni zmagi Anglije.

Naj se nihče ne pusti varati zavoljo začetnih uspehov Nemčije, je rekel. V zadnji vojni je Nemčija zmagovala štiri leta in je svoje največje zmage dosegla tik pred svojim končnim polomom. Kar naenkrat pa se je položaj spremenil. Sedanja vojna, v kateri gre za ideale svobode in neodvisnosti, se bo izvojevala z orožjem, to je res, toda še bolj s sirovinami, iz katerih se orožje izdeluje, z denarjem, s katerim se sirovine plačujejo in z nadzorstvom nad svetovnimi cestami, koder sirovine prihajajo v industrijo. Treba je samo vzdržati. Južna Afrika je postavila sijajno vojsko, ki dela čast oboroženi sili angleškega imperija v dobi, ko preživlja ta največje dneve svoje zgodovine.

Zadnje dni so bili posebno

hudi letalski boji med Anglijo in Nemčijo.

Nemci so obsuli z bombami med drugim Birmingham, Southampton in Bristol. Napadi na London niso bili toliko hudi. Angleška letala pa so bombardirala med drugim Berlin, Leipzig, Essen, Duisburg in Hamburg. Dalje so bombardirala tudi nekatera italijanska mesta. Nemci so zlasti razdejali Birmingham. Vsi ti napadi terjajo številne smrtne žrtve med civilnim prebivalstvom.

Po porazu ima Francija dve vladi: vlado, ki velja za uradno, in vlado generala de

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
1947

J. Gobey:

20

Umor na plesu

»Dragi moj, če bi bili to zahtevali od mene v prvem trenutku, ko ste prišli, bi vam bil pesedo rad dal. Zdaj mi morda ne bi več verjeli in to bi me žalilo.«

»Recite mi vsaj, da ni res, da...«

»Da sem bil ljubček vaše žene? Saj to vam še ves čas dokazujem«, je vzklil Nointel.

Kapitan je bil zdaj prepričan. Kri mu je udarila v obraz. Oko se mu je zarosilo. Stisnil je ustnice in pomolil stotniku svojo mogočno roko. »Oprostite!« je rekel. »Sumničil sem vas. Ne jezite se name! Strašno sem nesrečen.«

»Naposled!« je vzklil stotnik. »Ne jezim se na vas, dragi gospod Crozon. Smilite se mi in prepričani bodite, da sem pozabil vse, kar se je pravkar med nama zgodilo.«

»Ali želite to pismo, da boste laže našli lopova, ki vas je obrekoval?«

»Hvala, kar imejte ga vi! Ko ga bom potreboval, vas bom prosil zanj. Zdaj, ko ni ničesar več med nama, naj vam rečem, da ste bili žrtev podle zarote. Ljudje so vam hoteli zastrupiti življenje.«

»Zakaj? Saj nimam v Parizu sovražnikov.«

»Morda jih ima vaša žena. Na svetu so ljudje, ki se masčujejo nad ženskami, če pri njih odleže. In ta brezimni človek mora tudi mene sovražiti.«

»Tako je«, se je vmešal stotnik. »Dragi Crozon, objemi najprej stotnika, potem pa pohiti k svoji ženi...«

»Stotnik, tu imate pismo. Bolje je, da ostane pri vas. Toda ne pozabite, da mi boste vr-

nili tisti dan življenje, ko mi boste obrekovalca imenovali.«

Nointel je vzel pismo in ga skrbno spravil v listnico.

»Zdaj, ko so vsa nesrečna opravljena«, je potem rekel, »sprejem predlog, ki ga je dal gospod Bernaš, — da me predstavite svoji ženi.«

Kapitan je ganjen odvrnil:

»Hvala vam. Uvideli ste, da še nisem čisto pomirjen.«

»Pa pojdimol!« je dejal stotnik in vsi trije so zapustili klub.

»Simancas je lepo spletel svojo mrežo,« je pomislil Nointel. »Dejal mi je, da markiza danes ne sprejema, samo zato, da bi me Crozon zanesljivo dobil v klub. Upa, da bo jutri slišal, kako me je kapitan ubil. Stomak niti ne slutiti, da mi je dal s tem v roke orožje, ki bo njega samega ubilo.«

Ko so stopili v voz, ki je še čakal, se je moral Nointel zasmejati. V kotu je zagledal celo orožarno: pištole, sable, meče.

»Vraga, pa je bilo le pametno, dragi Crozon, da smo zadevo tako hitro razčistili. Ko odkrijeva obrekljivca, ga bova pa že znala spraviti s poti.«

»Ubil ga bom,« je dejal Crozon in zaškripal z zobmi.

»Ali pa jaz. Bojim se le, da se ne bo maral boriti, ampak da jo bo popihal.«

»Ne bi bilo truda vredno. Pred poroto bi prišli.«

»Da, pred poroto, kamor bo prišla tudi

Berta Lesterelova. Verjemite mi, kadar se spomnim sramote, ki mi jo je svakinja nakopala, se mi vračajo vsa sumničenja. Morda je tisti Poljak res hodil z mojo ženo... Berta jo pa samo krije. Zakaj naj bi bilo moji ženi prišlo slabo, ko ji je Berta brala o tistem obešencu?«

»Dragi moj, takšne zgodbe vselej razburijo živčne ženske. Zdaj me boste predstavili svoji ženi kot starega prijatelja, jaz pa se ne bom več vrnil v vaše stanovanje, če bom videl, da bi bili moji obiski nezaželeni. Rekl ste, da je vaša žena bolna?«

»Da, toda danes ji je bolje. Saj je že vstala.«

»Ali me bo marala sprejeti?«

»Bo. Kar so zaprli Berto, se ničmur več ne upira.«

»Sirota! Zelo bi bil srečen, če bi ji kdaj lahko rekel, da je Berta prosta. Povedal sem vam, da sem znan s preiskovalnim sodnikom. Obiskal ga bom in bom morda kaj zvedel.«

»Berta je, žal, kriva. No, voz je obstal. V četrtem nadstropju stanujem. Dragi Bernaš, spravi to orožje k sebi na dom.«

Strojnič je razumel kapitanov migljaj in se takoj poslovil.

Nointel in stari morski volk pa sta šla v četrto nadstropje. Crozon je potkal in služkinja je odprla vrata. Odvedla je oba v salon, kjer je sedela v naslanjaču gospa Crozonova.

»Draga moja Matilda, vem, da boš rada sprejela gospoda Nointela, kadar naju bo zopet obiskal, ker je znan s preiskovalnim sodnikom in ti bo lahko prinesel kakšno vest o sestri.«

Gospa Crozonova je premerila oba, ne da

Gaulle, ki se dalje bori na angleški strani proti Nemcem. Nekatera znamenja kažejo, da se javno mnenje v Franciji čedalje bolj nagiba na njegovo stran.

Nekateri pravijo, da ima general de Gaulle na svoji strani tri četrtine, druga pa, da četrtno naroda.

Kmetom in delavcem je sicer všeč človek, ki se bori naprej in ne položi orožja, a si kljub temu želijo miru. Drugače pa je s poklicnimi oficirji in podoficirji in pa z izobraženstvom. Govori generala de Gaulle so zanje pravi užitek in mnogo jih je že uteklo k de Gaulleu, da se bodo borili za osvoboditev Francije.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Ljubljani: voli in telice I. po 9 do 9.50, II. po 8.50 do 9, III. po 8 do 8.50, krave I. po 7.50 do 8, II. po 6 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 9 do 10, II. po 9 din; v Litiji: voli I. po 8 do 8.50, II. po 7 do 8, III. po 7 do 7.50, telice I. po 8.20, II. po 7.75, III. po 6.50, krave I. po 7.50, II. po 6.50 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 11, II. po 10 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: sremški špeharji po 18.50 do 19, pršutarji po 14 do 15; v Litiji: špeharji po 18, pršutarji po 13 din.

KRMA. V Ljubljani: seno 100 do 130, slama po 60, v Litiji: lucerna po 125, seno po 100, slama po 50, v Ptuj: seno po 75 do 110, slama po 50 do 60, na Jesenicah: sladko seno po 125, slama po 70 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 26 do 30, telečje 28, svinjske 6 do 12, v Litiji: goveje 28 do 30, telečje 28 do 30, svinjske domače 6, svinjske hrvatske 3 din za kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 23 do 25, svinjska mast 28, v Litiji: slanina 26, svinjska mast 26, na Jesenicah: slanina sveža 22, svinjska mast 24 din za kg.

MED. V Ljubljani 34, v Kranju 28 do 32 din za kg.

VOLNA. V Kranju neoprana 68 do 72 oprana 84 do 96 din za kg. Cena je močno narasla.

ZITO. V Ljubljani: ječmen, rž, in turščica 450 do 500, oves 400 do 450, v Litiji: pšenica 425, ječmen 350, rž 350, oves 375, turščica

305, v Ptuj: pšenica, ječmen in rž 350 do 400, turščica 350, v Kranju: pšenica 450, ječmen 450, rž 425, oves 400, turščica 375 din za 100 kilogramov.

JAJCA. V Kranju 2, v Ljubljani 1.75 do 2, na Jesenicah 2, v Litiji 1.25 do 1.75, v Ptuj 1.50 do 1.75 din za kos.

VINO. V konjiškem okolišu se dobi pri vinogradnikih navadno mešano vino po 8, boljše sortirano pa po 10 din za liter. Cene vinu povsod naraščajo.

SIROVO MASLO. V Ljubljani: čajno 46 do 54, navadno 36 do 44, v Litiji: navadno 36, v Ptuj: navadno 28 do 35, čajno 40 do 50, v Kranju: čajno 48 do 52 din za kg.

TRDA DRVA. V Kranju 140 do 150, v Ptuj 130 do 150, v Litiji 110, v Ljubljani 145 do 160 din za kubični meter.

MLEKO. V Ljubljani 2.50 do 3, na Jesenicah 3 v Ptuj 2 do 2.50, v Litiji 1.50 do 2.50 din za liter.

SADJE. V Ljubljani: jabolka 6 do 10, hruške 12 do 20, v Kranju: jabolka 4 do 10, v Ptuj: jabolka 4 do 8 din za kg.

FIZOL. V Ljubljani 6 do 8, v Kranju 6 do 10, na Jesenicah 7 do 10, v Litiji 4, v Ptuj 4 do 6 din za kg.

KROMPIR. V Ljubljani 1.50 do 2, v Kranju 2, v Litiji 1.50 do 1.80, v Ptuj 1.50 din za kilogram.

PERUTNINA. V Ljubljani: žive kokoši po 25 do 40, piščanci po 16 do 30 din za kljun; meso piščanca je po 32 do 36, kokošje meso pa po 27 do 30 din za kg.

Sejmi

2. decembra Radmirje (samo kramarski sejem), Zagorje, Koračice, Ormož (za rogato živino);
3. decembra: Konjice, Sv. Tomaž pri Ormožu, Jesenice na Gorenjskem, Planina pri Sevnici;
4. decembra: Krško (goveji in svinjski sejem), Mežica, Šmarje pri Jelšah;
5. decembra: Dobropolje-Videm, Lož;
6. decembra: Sevnica, Dobrna, Murska Sobota (živilski in kramarski sejem), Žužemberk, Vuzenica, Bohinjska Bistrica, Polje v šmarnem srezu;
7. decembra: Gradac, Semič.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili 25. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda je bila v Beogradu po 444 din.

Drobne vesti

Cene v trgovini na drobno so od lanskega oktobra poskočile za 44 odstotkov. Indeks cen na drobno v 10 glavnih mestih Jugoslavije, ki ga objavlja Narodna banka, se je od septembra do oktobra dvignil o 27.2 na 132.4 točke, medtem ko je lani v oktobru znašal 91.8. Od lanskega oktobra se je torej stanje cen v trgovini na drobno dvignilo za 40.6 točke ali za 44 odstotkov. Za Beograd znaša indeks cen na drobno v oktobru 137.4 (lani 98.0), za Zagreb 131.4 (92.1) in za Ljubljano 128.5 (89.6) točke.

Med Jugoslavijo in Nemčijo je bil podpisan gospodarski sporazum o uvozu celuloze, umetne volne in tkanin iz Nemčije. Uvoz se bo ravnal po naših potrebah in bomo z njim krili pomanjkanje tkaninskih sirovin, ki je nastalo zaradi onemogočenega dovoza po morju. Sporazum določa tudi, da bodo naši tehniki šli v nemške tvornice, kjer se naj izpopolnijo v predelovanju umetnih tkaninskih sirovin.

D o p i s i

MALA NEDELJA. Na proslavi praznika zedinjenja, ki bo v nedeljo 1. decembra ob 15. uri v sokolskem domu, uprizori sokolska četa mladinsko igro »Kralj Matjaž«. Pridrži **POLŠNIK** (Smrtna kosa). Te dni so položili v prerani grob uglednega posestnika in gostilničarja g. Jožka Juvana. Rajnik je bil vnet gasilski delavec in prijatelj Sokola. Pa tudi sicer se je javno udeleževal za gospodarski napredek kraja. Pogreb je pokazal, koliko je imel prijateljev in znancev v raznih krajih. Na zadnji poti ga je spremljalo tudi vse učiteljstvo z učenci domače šole. Gasilska in sokolska četa sta spremljali svojega člana z venci. Ob odprtem grobu se je lepo poslovil od rajnega Repovž Anton. Pokojnik zapušča soprogo Alojzijo, 15letno hčerko Olgico in 12letnega sinčka Mirka. Naj mu bo lahka domača gruda, žalujočim pa naše sožalje!

Kupuj domače blago!

bi bila mogla uganiti pravi vzrok njenega prihoda.

Nointel je hitro dejal:

»Gospa, poznam gospoda Darcyja in prijatelj njegovega nečaka sem. Oba se zanimava za gospodično in bova storila vse, da vam jo vrneva.«

Gospoj se je v trenutku ziasnil obraz in solze veselja so ji orosile lica, da je komaj zmogla nekaj besed v zahvalo.

»Prijatelj!« je vzkliknil mornar, »zelo bom vesel, če bodo moji svakinjo lahko izpustili. Čudeže delate... Veselje se je vrnilo pod mojo streho in to je samo vaša zasluga.«

»Dragi moj!« je odvrnil Nointel, »zelo sem vam hvaležen, da ste me predstavili svoji ženi. Upam, da jo bom še kdaj lahko obiskal. Sedaj pa mi dovolite, da se poslovim, ker vidim, da gospa ni čisto zdrava.«

»Gospod!« je dejala Matilda in zavzdihnila, »zmerom bom hvaležna svojemu možu, da vas je privedel k meni. Ali ne bi sporočili preiskovalnemu sodniku neke moje prošnje...«

»Samo povejte, kaj želite, pa bom storil.«

»Nič nemogočega ne zahtevam. Reklj so mi, da bi sodnik lahko pustil mojo sestro začasno na prosto, ker menda zakon to dovoljuje...«

»Da, dovoljuje, če kdo plača denarno jamstvo... Saj res, na to pa še pomislili nismo.«

»Moja sestra ne bi pobegnila. Saj bi jo lahko nadzorovali.«

Nointel ji je segel v besedo:

»Gospa, dvomim, da bi gospod Roger Darcy izpolnil najino skupno željo... Saj veste, da gre za umor. Toda obljubljam vam, da

bom vašo prošnjo sodniku sporočil in mu jo tudi priporočil.«

Nointel se je potem od mlade žene poslovil. Kapitan ga je prijel pod roko in ga spremljal do vrat. Tu sta si prisrčno segla v roko. Stotnik mu je dejal:

»Ali me še sumničite?«

»Ne več, dragi prijatelj... Če se vsega spomnim, me je sram, da sem zaupal tistemu lopovu...«

»Ki ga bom jaz našel!«

»Jaz pa ubili!«

»Oba ga bota! Do svidenja!«

Potem je stotnik odšel.

Koliko sem v eni uri zvedel! je zamrmral stotnik na stopnicah. »Zdaj vsaj vem, kako je vse skupaj bilo. Berta ni imela ljubčka in ni umorila Julije. Pisma je pisala njena sestra. Če bi zdaj še lahko dokazal, da so naši stražniki masko in domino pred tretjo uro, bi moral sodnik izpustiti Berto vsaj začasno na prosto. Gospa Crozonova hoče videti sestro zaradi tega, da bi zvedela, kje je otrok. Berta je najbrž v noči od sobote na nedeljo preselila do jiljo in otroka. V nedeljo so jo prijeli, preden je mogla videti svojo sestro. Tako je preživela tisto usodno noč, pred sodnikom pa molči, da ne bi sestre izdala. Odkriti moram do jiljo! Kako sem bil neumen! Ženska, ki je na pokopališču stopila k meni, je morala biti ta do jilja! Sreča je, da sem ji dal svojo posetnico. Poiskala me bo vsaj pred koncem meseca, ker bo potrebovala denarja. Toda kako naj prepričam sodnika? Tudi to pojde. Samo pametno moram začeti.«

Nointel je pogledal na uro. Pet je bila.

»Do večerje,« je premišljal dalje, »je še dosti časa. Najti moram Simancasa. Samo

kje? V klub ga ne bo, dokler ne zve, kako se je končal dvoboj, ki ga je tako spretno zasnoval.«

Ko je šel po neki ulici, se je spomnil, da stanuje tu doktor Galmier in da ima svoje ure od petih do sedmih. Sklenil je, da ga bo poiskal.

Doktor Galmier je imel zase celo nadstropje. Vratar je stotniku povedal, da je zdravnik doma. Ko je Nointel stopil v čakalnico, je tam zagledal nekaj žensk, ki so čakale, da pridejo na vrsto. Presenečene so ga vse gledale. On se na ni oziral nanje in je sedel v najtemnejši kot salona. K sreči se ženske pri zdravniku niso dolgo mudile. Vsakih deset minut so se vrata kabineta odprla in doktor je stopil na prag. Nointel je bil v kotu tako skrit, da ga ni mogel opaziti. Kadar je doktor prišel, je vstala kakšna bolnica, vrnila pa se v salon ni nobena, ker je imela zdravnikova ordinacijska soba še drug izhod.

Ko je iz predsoberja izginila tudi poslednja bolnica, je Nointel zaslišal glasen prepir. Bila sta dva moška glasova. Eden izmed njih je bil sobarjev. Sobar je hotel zadržati nekoga preprostega človeka, da ne bi vstopil v čakalnico. Ta je pa vendar vdrl tja in sedel k vratom v sprejemnico. Ko je doktor odpustil že zadnjo bolnico, je zagledal pred sabo slabo oblečenega moža. Ker je mislil, da sta sama, mu je rekel:

»Ali ste vi? Kaj ste mar pozabili, da sem vam prepovedal priti, kadar imam uradne ure?«

»Že drugi dan vas zamen iščem. Niti prebriga solda nimam. Po svojo plačo sem prišel.«

»Saj vas več ne potrebujemo. Pred neka

Novice

* **Trdna povezanost vseh Jugoslovenov.** Predstavniki in člani nacionalnih društev, med njimi Sokolov, Zveze kulturnih društev, narodnoobrambnih, bojovniških in omladinskih združenj, so ugotovili, da je bitoljska nesreča prepričevalno pokazala popolno povezanost vseh Jugoslovenov v teh hudih dneh. Tudi nedavne odločne besede hrvatskega bana so pokazale spoznanje. Ob tej priliki so slovenski nacionalni prosvetni delavci ponovno izrazili svoje trdno prepričanje, da je edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov najtrdnješa osnova naše narodne svobode in neodvisnosti. Zato so odločeni čuvati našo svobodno Jugoslavijo pod vodstvom narodne dinastije Karadjordjevičev povsod in vedno z vsemi silami v zavesti, da sta volja naroda do svobode in pripravljenost na vse žrtve najmočnejše orožje v borbi za kralja in domovino.

* **Letošnje Vodnikove knjige** so, kakor nam poročajo, deležne splošnega priznanja. Naročniki, ki so jih že prejeli, so polni hvale. Vodnikova pratika za l. 1941. je pester zbornik perečih člankov, poučnega in zabavnega drobiža in lepih slik. Obe povesti, Deržajeva »Pod Špiki« in Vaštetove »Rožna devica«, ugajata tudi razvajenim bralcem. S poljudno-strokovno knjigo inž. kemije Turka »O rastlinski, ljudski in živalski prehrani« je po splošni sodbi odbor Vodnikove družbe dal svojim naročnikom izredno potrebno in zanimivo delo. Vodnikove knjige bodo kmalu pošle. Kdor ne bo nemudno segel po njih, jih ne bo več mogel dobiti. Prijavite se zato takoj krajevemu poverjeniku. Ljubljanci naj se javijo ali v pisarni Vodnikove družbe, Knafličeva 5, ali v knjižarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica, Mariborčani v knjižarni Tiskovne zadruge, Aleksandrova 13, ali v knjižarni Učiteljske tiskarne, Tyrševa 44, Celjani pa pri upravi »Jutra« v Celju.

* **Sokolstvo in jugoslovensko edinstvo.** Zveza Sokolov kraljevine Jugoslavije je dostavila sokolskim združenjem v državi navodila za letošnje proslavo 1. decembra. Naročila je, naj se letošnje proslave izvedejo v znamenju dveh osnovnih misli: v znamenju neokrnjenosti jugoslovenske države in jugoslovenskega edinstva. Misel edinstva je šla skozi hude preizkušnje, pri čemer se je pokazalo,

da je prav ta misel največje jamstvo napredka in srečne bodočnosti našega naroda in države. Jugoslovenska misel mora biti v teh usodnih časih ona sila, ki bo zbrala v eno samo falango ves naš narod. Zaradi tega bo posvetilo jugoslovensko sokolstvo na letošnji 1. december vse svoje delo misli jugoslovenskega edinstva.

* **Lep znesek za obmejne brate in sestre.** Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda je sporočilo, da je narodna zbirka, prirejena 10. novembra, dosegla res lep uspeh. Po prijavi, ki jih je družbina pisarna prejela do 22. t. m., je bilo nabrano 212.024,25 din. To je vsota, na katero smo vsekakor lahko ponosni. Narodna zbirka 10. t. m. je med največjimi, kar jih je bilo prirejeno po svetovni vojni. Družba sv. Cirila in Metoda bo s tem zneskom pomagala v današnjih težavnih razmerah obmejnemu bratom in sestram v nastopajoči zimi.

* **Naš prometni minister v Budimpešti.** Te dni je imel naš prometni minister inž. Bešlić v Društvu madžarskih industrijcev v Budimpešti predavanje o vlogi železnice v mednarodnem prometu. Govoril je zlasti o razvoju železnice v naši državi in navedel velike uspehe, ki so bili v tem pogledu že doseženi. Po predavanju je društvo priredilo gostu v čast svečano večerjo v hotelu Hungariji. Na Madžarskem je bilo tudi zastopstvo Jugoslovensko-madžarskega združenja pod vodstvom bivšega ministra Vojina Gjuričiča. Gjuričič je dal pred odhodom izjavo za madžarske časopise, da je bilo jugoslovensko zastopstvo sprejeto nad vse prisrčno in da pomeni to dober znak za prisrčne odnose med obema sosednjima državama.

* **Novi 25parski kovanci v prometu.** Te dni so začeli prihajati v promet novi 25parski kovanci. Novi drobiž po 25 par je v sredini preluknjan. Kovanci so iz zlitine bakra in aluminija. Od 21. t. m. dalje bodo šest mesecev iz prometa jemali dozdajšnji drobiž po 25 par. Po preteku tega roka bodo zdajšnji 25parski kovanci izgubili svojo veljavo in bodo prenehali postati zakonito plačilno sredstvo. Po šestih mesecih se bo zdajšnji 25parski drobiž lahko še zamenjaval samo pri Narodni banki in državnih finančnih ustanovah.

* **O organizacijah našega delavstva.** »Slovenski delavec«, glasilo slovenskega dela Jugorasa, je zelo mnogo pisal o sporazumu med Jugoraso in Hrvatsko delavsko zvezo. Sedaj pa se oglašajo k temu »Hrvatski radnik« in pravi: »Ponavljamo in ostajamo pri svoji trditvi, da Jugoras ne predstavlja delavstva in

delavskih koristi v drugih pokrajinah države. Slej ko prej smo prepričani, da se bo srbski delavec osvobodil verig, ki so mu jih naložili kapital in zlasti različna lažna delavska združenja. Prepričani smo, da bo naposled tudi srbski delavec ustvaril sebi resnično nacionalno delavsko združenje, ki bo dostojno zastopalo njegove koristi ter mu prineslo svobodo in človeka vredno življenje.«

* **Prerana smrt.** V nedeljo je po daljšem trpljenju umrla uradnica iz uredništva »Jutra« gđc. Mila Hiršmanova. Rajnka, ki je bila med »Jutrovimi« nameščenci zaradi svoje vedrosti zelo priljubljena, je morala zavoljo zavratne bolezni že pred letom dni pustiti vsako delo. Naj ji bo lahka zemlja! Njegovim svojem naše iskreno sožalje!

* **Beograjski radio za našo vojsko.** Beograjska radijska postaja pripravlja posebne koncerte za našo vojsko, namenjene podoficirjem in vojakom po vojašnicah. V začetku bo oddajala take koncerte enkrat v mesecu. Prva oddaja bo na praznik zedinjenja 1. decembra od 17. do 19. ure.

* **Bateva palača v Ljubljani blagoslovljena.** V Ljubljani menda še ni bila nobena stavba deležna tolikšne pozornosti med širokim občinstvom, kadar so jo izročali njenemu namenu, kakor jo je doživela te dni Bateva palača, ko so jo slovesno blagoslovili, nato pa odprli razstavo izdelkov Batevih tvornic. Na križišču Šelenburgove in Aleksandrove ceste se je zbralo nekaj tisočev gledalcev in policija je imela mnogo opravka, da je vzdrževala red, medtem ko so povabljeni gostje prihajali v okusno prirejeno prodajno dvorano. Poleg škofa dr. Rožmana, ki je bil naprošen, da izvrši blagoslovitvene obrede, so svečanosti prisostvovali med drugimi g. ban dr. Natlačen, ljubljanski župan dr. Adlešič, komandant dravske divizije brigadni general Stefanović, bivši minister Mohorič, komisar Zbornice za trgovino, obrt in industrijo Toš, predsednik Zveze industrijcev Praprotnik, prvomestnik Družbe sv. Cirila in Metoda inž. Mačkovšek, predsednik ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja Virant in številni drugi.

* **Koroške novice.** Iz Dobrle vasi poročajo, da so v tem letu izgubili tri dobre slovenske gospodarje. Umrl je Jože Šajn, po domače Čemer v Lovankah, star 55 let. Mladi posestnik Kranjčičeve kmetije Janez Hotimec v Bukovju je umrl v 37. letu za jetiko in zapuščal pet nepreskrbljenih otrok in mlado ženo. V Zgornjem Podgradu pa je umrl 55-letni gospodar Kranjc. Vsi so bili dobri go-

dnevi ste dobili svoj denar. To je bilo poslednje.

»Poslednje? Ali sem zato begal cele noči po mestu, zmerom v strahu, da me kakšen meščan ne bi namlatil? Zdaj me mislite kar tako odgnati? Kadar kdo koga odpodi, pa naj bo navaden delavec, mu da odpravnino, vsaj za štirinajst dni... Saj to niti dosti ni!«

»Nori ste!«

»Nisem nor, ne. In dokazal vam bom s tem, da pojdem — če me takoj ne izplačate — naravnost na policijo, kjer bom gospodom malo razložil vaše posle. Briga me, kaj bo iz tega! Kamorkoli nas bodo spravili, bomo šli na dolgo pot skupaj, jaz, vi in tisti ameriški general.«

»Molčite, norec! Če bi vas kdo slišal!«

»Briga me! Ali plačajte, ali pa bom še bolj kričal.«

»Ali sva sama?« je vprašal zdravnik in stopil na sredo čakalnice.

»Dober dan!« ga je pozdravil Nointel iz svojega kota.

Galmierja je streslo. Toda takoj se je znešel. Kričaču je stisnil v pest nekaj zlatnikov in mu rekel:

»Jutri pridi... zdaj ne utegnem... Pogovoriti se moram še s tem gospodom.«

Neznanec, ki je bil prav tako presenečen, je nekaj zajekal in odšel. Doktor je ostal sam s stotnikom.

»Kar zadremal sem tu,« je dejal Nointel, »in šele ta možak me je spet zbudil. Zakaj pa je tako kričal?«

»Alkoholik je in časih ima takšne napade. Zastonj ga zdravim.«

»Torej pijanec?«

»Ali ste slišali, kaj je govoril?«

»Nekaj besed sem ujel, pa nisem razumel ne zmalja ne zveze.«

»Precej udarjen je in dvomim, da bi ga mogel čisto pozdraviti. Gospod stotnik, ali ste tudi vi potrební mojega zdravljenja?«

»Ne, zdrav sem kakor riba v vodi. Samo neko pojasnilo bi imel rad.«

»Prosim. Kar stopite v mojo sobo.«

Ko sta sedla vsak v svoj naslanjač, je začel stotnik:

»Povejte mi, prosim, gospod doktor, po kaj ste prišli pretekli terek na obisk h gospodični Juliji Orcivalovi v ulico Malesherbes.«

Doktor je debelo pogledal.

»Ali vam je mar to vprašanje nerodno?« je vprašal Nointel.

»Ne... ne... Čakajte, da se prav spominim. Prejšnji terek?«

»Dan po Golimnovi smrti.«

»Da, da. Sirota me je bila poklicala.«

»Ali je bila bolna?«

»Da. Nekoliko nervozna je bila. Saj si lahko mislite... samomor v hiši...«

»In ona se je sama obrnila na vas? Ali je niste od prej poznali?«

»Samo na videz.«

»Pa potem niste več šli k njej?«

»Ne, ker je bila hitro zdrava. Če bi bila ostala še kakšen dan bolna, ne bi bila doživela tako žalostnega konca.«

»Kaj hočete! Človeku je pač tako usojeno. Upam pa, da mi boste pomagali najti človeka, ki jo je umoril.«

»Jaz? O vsem skupaj vem prav toliko kakor vi. Prav včeraj je preiskovalni sodnik zaslišal generala Simancasa in mene. Bila sva namreč v sosedni loži, toda povedati mu nisva mogla prav ničesar.«

»To mi boste pa vseeno povedali — čeprav nisem preiskovalni sodnik — zakaj ste pretekli terek rekli gospodični Juliji, da vas pošilja moj prijatelj Gaston Darcy.«

Doktor je zardel in prišel v hudo zadrego.

»Slabo ste o tem obveščeni. Drugače je bilo...«

»O, ne, dobro sem obveščen o vsem. Rekli ste Juliji, da ste najboljši znanec Gastona Darcya in da vas on pošilja. In to ni bilo res, ne eno ne drugo.«

»Ne, ni res,« je zajekal zdravnik. »Gospodična Orcivalova vam tega ni mogla reči.«

»Ne ona, ampak njena sobarica, ki vas je slišala.«

»Njena sobarica...«

»Da, včeraj je bila pri gospodu Gastonu Darcyu in jaz sem bil priča.«

»To si je izmislila...«

»Ni imela niti najmanjšega vzroka. Sicer pa jo lahko privedem k vam...«

»Mislim pa, da bi vendar lahko bolj verjeli meni.«

»Zdi se mi, da svojega položaja ne znate prav oceniti. Poslužili ste se na zvit način imena mojega prijatelja, in on me pošilja k vam...«

Zdravnik je prebledel. Razumel je, da misli stotnik dvoboj, tega pa se je bal kakor hudič križa.

»Zato,« je nadaljeval stotnik, »izberite hitro enega enega svojih prijateljev, da se pomeniva o vseh podrobnostih zaradi dvoboja. Gospod Darcy želi, da se zadeva razčisti in konča, preden bo poteklo štiri in dvajset ur.«

(Dalje)

spodarji in zavedni Slovenci. Iz Železne Kaple poročajo, da se je pri spravljajanju hlodov v dolino pripetila huda nesreča pri tvrđki Leitgeb, kjer je zaposlenih tudi več slovenskih drvarjev iz Jugoslavije. Hlod je zadel delavca Janeza Stegiča v levo stegno in mu zlomil kost. Takoj nato se je iztiril drugi hlod in zadel 56letnega drvarja Milka Počrniča v prsi ter mu zlomil več reber. Oba so prepeljali v celovško bolnišnico. — Celovčanka Lausseggerjeva je rodila svojega 19. otroka, kateremu je botroval kancelar Hitler. Mati z 19. otroki je stara komaj 38 let. — Dne 28. t. m. bo v prostorih Slovenske prosvetne zveze v Celovcu pevski tečaj, ki se ga udeležijo pevci iz vse slovenske Koroške.

* **Tvrđka Westen v Celju je zvišala vsem delavcem mezde.** Te dni je tvrđka Westen v Celju zvišala mezde delavcem za 2.50 din na uro. Najmanjši zaslužek znaša od 6.50 do 10 din na uro, poleg tega pa je tvrđka dala tudi draginske doklade za otroke, in sicer po 50 din za vsakega.

* **Ne hodite v bližino vojaških zgradb.** V smislu razpisa banske uprave v Ljubljani se prebivalstvo opozarja, da v lastno korist ne zahaja v bližino vojaških objektov in da tudi nevojaške objekte, na katerih pa so vdelane priprave za rušenje objektov (na primer mine v mostovih), pusti v miru in jih ne kviri, ker ima vojaštvo strog nalog, da v primeru zapaženega poskusa kvarjenja takih objektov uporabi orožje brez obzira. Vsako poškodovanje naprav za rušenje objektov utegne imeti za ljudi in imovino strahotne posledice. Proti osebam, ki bi kaj takega poskušale, se bo postopalo strogo po zakonu in bodo takoj prijavljene tudi sodišču.

* **Pogreb italijanskih mornarjev, katerih trupla so našli ob dubrovniški obali.** Te dni so našli ob dubrovniški obali trupla italijanskih mornarjev, ki so jih morski valovi zanesli k nam. Žrtvam vojne je bil prirejen izredno lep pogreb. Njih krste so nosili pri pogrebu črno oblečeni italijanski omladinci. Takoj za krstami so korakali v sprevedu italijanski konzul v Dubrovniku in zastopniki naših oblastev. Razen tega se je pogreba udeležilo okoli 2000 Dubrovničanov. Ko je dolgi spreved prispel na vojaško pokopališče, je imel italijanski konzul kratek nagovor, v katerem se je zahvalil rajnkim mornarjem, ki so darovali svoja življenja za domovino.

* **Obrtniški koledar za leto 1941.** Vsako leto pred začetkom novega leta izide Obrtniški koledar, ki ima posebno besedilo za potre-

be obrtniškega stanu. Koledar izhaja že 29 let. Letošnji koledar pa si je nadel še posebno nalogo, da nudi poleg praktičnih nasvetov tako podeželskemu kot mestnemu obrtniku vse najvažnejše, kar morata vedeti o davkih. Koledar obsega posebne tabele za davek na pridobitino z vsemi pripadajočimi dokladi, in sicer za obrtnike, ki plačujejo davek po oceni davčnega odbora, kakor tudi za pavšaliste. S tem smo gotovo ustregli vsemu obrtništvu, saj bo omogočeno, da si bo vsak posameznik lahko kontroliral pravilnost plačilnih nalogov davčnih uprav s pravkar navedenimi tabelami. Poleg tega pa najdete v koledarju tudi vzorce pritožb in vlog, ki so v zvezi z nepravilno odmerjenim davkom. Za svoje redne plačnike je uprava Obrtniškega koledarja razpisala tudi nagradno žrebanje. Izžrebanih bo 10 zlatih nalivnih peres v vrednosti po 180 din eden. Podrobnosti in pogoje izžrebanja pa boste našli na listku, ki bo priložen vsakemu koledarju. Zaradi podražitve tiska in papirja je bila uprava prisiljena ceno koledarja zvišati. Cena koledarja je 15 din s poštnino vred. Zato prosimo cenjene naročnike, ki bodo te dni prejeli koledar, da to upoštevajo. Pripravljeni smo, da ne bo nikogar, ki bi nam koledar vrnil. Pohitite z naročilom, ker je lanska naklada pošla že v mesecu decembru. Naročila naslavljajte na naslov: Obrtniško društvo, Ljubljana. Kralja Petra trg 8.

* **Smrtna posledica nesreče.** Pred dnevi se je pripetila v mariborski klavnici huda nesreča. Mladi mesarski mojster Josip Močnik je na vse zgodaj, ko je bila še tema, prišel z drugimi mesarji v klavnico po meso. Ko je prihajal iz hladilnice, ga je v temi zadel z ročnim vozičkom neki mesarski vajenec. Suneč v trebuh je bil tako usoden, da je Močnik obležal nezavesten. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga operirali. Operacija je srečno prestal, toda imel je preslabo srce, in je umrl. Blag mu spomin!

* **Požar v Braslovčah.** Nedavno zjutraj je nastal požar v gospodarskem posloviu gostilničarja in pekarskega mojstra Viktorja Rčnerja v Braslovčah. Ogenj se je hitro razširil in brž zajel vse poslopje. Ker je bilo gospodarsko poslopje blizu stanovanjskih hiš, je bila velika nevarnost, da se požar ne razširi tudi nanje. Le požrtvovalnosti gasilcev se je treba zahvaliti, da je bil ogenj omejen. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno.

* **Smrtna žrtev prometne nesreče.** Te dni se je na Tyrševi cesti pred odcepom v Linhartovo ulico pripetila razburljiva prometna

nesreča. 52letni vojni invalid in narednik vodnik v pokoju Martin Potočar se je peljal s kolesom po opravkih proti Stožicam, in sicer pravilno po desni strani ceste. Tedaj je pridrvel po Linhartovi cesti neki tovorni avto in povozil Potočarja. Šofer je takoj po nesreči avto ustavil in skušal pomagati ponesrečencu, ki je negiben obležal in kmalu izdihnil.

* **Od žalosti je zbesnel.** Na Jesenicah so imeli te dni ciganski pogreb. Umrl je bil mlad 22letni cigan Viktor Reihard. Iz občinskega, za cigane zidanega stanovanja v Kurji vasi se je razvil številčen spreved s križem, venci in cigansko godbo. Ko so dospeli na pokopališče, je godba zaigrala cigansko žalostinko, med katero se je slišalo glasno ihtenje žalostnih sorodnikov. Cerkvene obrede sta opravila župnik g. Kastelic in kaplan g. Godina. Po odpeti »Liberi« so spet zaigrali žalostinko. Nenadno pa se je hotel iztrgati iz rok svojcev brat pokojnika, ki je precej močan fant. Ves čas je silno jokal in hotel skočiti v jamo. Borba med fantom in ostalimi cigani, ki so ga skušali držati, je bila prav huda. Po ukrotitvi so fanta nezvestnega nesli v bližnjo gostilno, kjer je kmalu prišel pri kozarcu vina k zavesti.

* **Lastno domačijo je zažgal.** V nedavni noči je nastal požar v hiši vdove Marije Kržonove v Odrkih pri Trebnjem. Ta večer so bili doma le njen sin France, njena hčerka Marija in hčerin mož. Med domačimi je že dolgo časa vladalo napeto razmerje in tudi ta večer so se močno sporekli in stekli. Sestra in mož sta brata naposled vrgla iz hiše in ujaljeni brat jima je zagrozil, da bosta tudi onadva kmalu zapustila bajto. Svojo grožnjo je uresničil. Takoj nato je podtaknil ogenj in že je bila hišica v plamenih. Po požigu materine hiše je požigalec odšel v Trebnje, kjer je ljudem, ki so opazovali požar, pojasnjeval, zakaj je podtaknil ogenj. O dejanju je obvestil tudi svojo ženo, ki je bila v sosedni vasi, in svojo mater, nato pa se je javil orožnikom.

* **Obsedba zaradi uboja.** Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju so se zagovarjali zaradi uboja in lahke telesne poškodbe 30letni žagar Ivan Ciraj, 19letni čevlarski vajenec Alojz Ciraj, 28letni splavar Franc Mlinar, 20letni splavar Stanislav Mlinar in 25letni splavar Josip Železnik. Prvi štirje obdolženci so iz St. Janža pri Rečici ob Savinji. Železnik pa s Poljan pri Rečici ob Savinji. Obdolženi so bili, da so 15. septembra v bližini Maierholdove gostilne v St.

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Voznik se je zvito nasmehnil in zamahnil z roko, kar je pomenilo toliko kakor: »Zanesite se name!»

Ječar je povedel Marijo in njena tovariša v majhno, z lesenimi stenami in slabo opremljeno sobo. Razen mize, pokrite z listinami, in orjaške peči je bilo v njej le še nekaj stolov.

Za mizo sta sedela kozaški poveljnik, ki jih je bil aretiriral in poveljnik postaje, ki je bil na pol policijski uradnik, na pol vojak. Imel je kuštravo brado, zakrivljen nos, podoban papirnemu kljunu, in oči kakor roparska ptica.

Poveljnik postaje si je ujetnike natančno ogledal in menil nasproti poveljniku kozačkov:

»Tretji kaznjenelec je pobegnil, kaj ne?«
»Mi smo prijeli le pet oseb.«
»Ali ste ga ustrelili? Ali je pobegnil?«
»Beg je bil nemogoč!« je odvrnil oficir.
»Vendar pa eden manjka, in sicer Ivan Sandorf.« Policijski poveljnik je prebral ime iz neke listine.

»Ali veste zanesljivo, da ni eden izmed teh dveh mož Ivan Sandorf?« je vprašal kozaški oficir.

»Ah, Sandorf mora biti mlad mož, ta dva pa sta stara.«

»Res je,« je menil oficir. »Nedvomno je potepin v temi pobegnil k Halkom! A kaj je s to damo?«

»To bomo takoj izvedeli, kaj je z njo,« je rekel policijski poveljnik zaničljivo.

»Dragi gospod, mi nismo nikakoli potepini ali obcestni roparji!« je rekla Marija v slabi ručini in zviška pogledala policijskega šefa. »Ne igrate se z menoj, nisem ruska podanica!«

Oficirju se je kar dobro zdelo, da se pogumna mlada dama ni dala ugnati v kozji rog od oholega policijskega šefa.

»Kdo pa ste vi?« je vprašal zadni.

»Pripadam francoskemu plemstvu in nimam opravkov z ruskimi oblastmi. Tudi nisem vajena zasliševanja po policijskih pisarnah.«

»Vprašal sem vas, kako se imenujete.«
»Grofica Marija Vaupreux.«

»Odkod prihajate?«
»Iz Pariza.«

»Iz Pariza?« se je začudil policijski načelnik. »Kaj pa počnete tu v Sibiriji?«

»Potujem, gospod.«

»Tako mladi ste še za taka potovanja.«

»Ali se vam vidi to tako čudno?«

»Seveda. Kako pa ste zašli v družbo pobeglih kaznjencev?«

»O kom govorite?« je vprašala čisto začudena.

»No, o ljudeh, s katerimi smo vas prijeli.«
»Moji spremljevalci so pobegli kaznjenci? Vi se pač šalite. Eden je vendar polkovnik, a

drugi inženjer. Ta dva gotovo nista kradla in ne morila!«

»Politična zločinca sta!«
Mladenka je pogledala oba s tako verjetnim začudenjem, da je policijski šef moral biti prepričan o njenem nepoznavanju dejanskega stanja.

»Nemogoče!« je mrmrala. »Vi mi hočete nekaj natvezti.«

»Ne, ne, draga gospodična, polkovnik Vasiljev in inženjer Storm sta bila obsojena v dosmrtno prisilno delo v rudnikih Algazijske doline!«

»Jaz pa sem jih imela za poštena moža!«

»Drugače sta morda poštena, le nevarna nihilista sta! Vsekakor pa bi rad vedel, kje ste prišli z njima v stike.«

»Živela sem več tednov pri Halkih in preučevala šege tega pastirskega naroda. Nekoga dne pa sta prišla ta dva moža in prosila pastirje za gostoljubnost.«

»Koliko kaznjencev pa je bilo?«

»Trije.«

»Kam pa je tretji zbežal?«

»Ne vem. Bržkone ga je ubila krogla iz puške.«

»Ni izključeno,« je menil uradnik nejevoljno. »Ali imate potni list?«

»Ne, gospod!«

»Kaj, po Sibiriji potujete brez carskega spremnega pisma?«

»Nimam ga več.«

»Kje ste ga pustili?«

»V svoji prtljagi.«

»A kje imate kovčge?«

»Kdo ve, kam jih je spravil poglavar Halkov! On je imel shranjeno mojo listnico, v kateri so bili vsi moji papirji, ko so kozar-

Janžu pri Rečici ob Savinji v tepežu s koli poškodovali Jožeta Kolenca in njegova dva tovariša Alojza Cajnerja in Ivana Komarja. Medtem ko sta pa dobila Cajner in Komar samo lažje poškodbe na glavi in nogah, je udarec s kolom preklal Jožetu Kolenču lobanjo. Kolenca so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je že drugi dan umrl. Franc in Stanislav Mlinar sta izjavila, da se sploh nista udeležila tepeža, ostali obtoženci pa so se zagovarjali s silobranom. Ivan Ciraj je bil obsojen na 14 mesecev, Josip Železnik na 11 mesecev, Alojz Ciraj pa na osem mesecev strogega zapora, Franc in Stanislav Mlinar sta bila oproščena.

*** Roparski umor v Halozah.** Strašen zločin je bil izvršen nedavno jutraj v Podlehniku v Halozah. Okrog 6. jutraj sta vdrla 20. t. m. dva zakrinkana razbojnika v hišo 52letnega posestnika Janeza Drobnička in terjala od njega denar. Drobniček je ležal še v postelji, pa se razbojnikov ni ustrašil. Postavil se je napadalcema po robu. Toda hitro sta ga premagala in sta ga s koli pobila na tla. Pri tem sta mlatila tako močno po njem, da sta mu lobanjo razbila in je nesrečnej obležal mrtev. Nato sta napadla še 40letnega pokojnikovega brata Andreja Drobnička, ki je slaboumen. Tudi temu sta prizadela nevarne poškodbe. Le mlademu pastirčku se je posrečilo skrivaj pobegniti. Potem sta preiskala vse prostore v hiši, a menda nista ničesar našla. Ker so medtem že prihiteli sosede, ki jih je pastirček prikllical na pomoč, sta razbojnika pobegnili v temo in brez sledu izginili. Nezvestnega slaboumnega Andreja Drobnička so prepeljali v pujsko bolnišnico. Med ljudmi je povzročil ta zverinski umor silno razburjenje.

Iz Prekmurja

Smrt priljubljenega župnika. V Moravcih je umrl evangelistični župnik g. Franc Kuhar. Štel je šele 32 let in je župnikoval v domači vasi komaj pet let. Med župljani je bil zelo priljubljen in je njegova zgodnja smrt zbudila splošno sočutje. Hudo prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

Razstava prekmurskih umetnikov. Od 1. do 15. decembra bo v Mujski Soboti prva skupna razstava mladih prekmurskih umetnikov. Razstavila bosta slikarja Jakob Varl

izvršili sirov napad. 20.000 rubljev, ki so tudi bili v njej, je gotovo prav tako izgubljeno zame.

20.000 rubljev?

»No, vaša vlada mi bo morala dati odškodnino! Saj so kozaki krivi, da sem obta denar. Francoski poslanik v Petrogradu bo že skrbel za to.«

»Grom in strela! Ali nimate s seboj niti enega papirja, ki bi mi dokazal, da ste res grofica Marija Vaupreuxova?«

»Prav nič nimam. Če mi poglavar vrne listnico, vam bom lahko postregla s potnimi listinami!«

»Tega ne bo blizu!«

»Potem je samo še eno sredstvo,« je rekla mladenka.

»Kakšno pa?«

»Da pošljete kurirja v Irkutsk, od koder naj brzojavi Francoskemu poslanstvu v Petrogradu.«

»To bi bilo res najboljšo, toda potečejo lahko do trije tedni, preden prispe odgovor, ker je zveza med Irkutskom in Tomskom prekinjena. Tudi čez Bajkalsko jezero se sedaj ne da priti.«

»Kolikar mi je znano, je nova cesta ob jezeru že zgrajena.«

»Da, a je v tem letnem času tako slaba, da se je nihče ne poslužuje.«

»No, bom pač morala čakati! Pa ne tukaj, vam rečem. Nisem navajena spati v zaporu!«

»Draga gospodična, tudi mi poznamo vpludnost,« je rekel policijski šef, ki je bil zdaj prijaznejši. »Priskrbel vam bom stanovanje v območju trdnjave. Tam boste čakali na odgovor. Oprostite, da vas moram tako dolgo

in Albin Sagadin in kipar Franc Kuhar. Razstava bo gotovo zbudila mnogo zanimanja.

Neprestani požari. V Kukeču je začelo goriti gospodarsko poslopje nekega posestnika. Ogenj je objel tudi drvarnico in svinjak. Gasilci so omejili požar in rešili iz plamenov gospodarsko orodje in del pridelkov ter obvarovali hišo. Isti dan so morali gasilci nastopiti tudi v Andrejcih. Pozno ponoči se je namreč vnela hiša posestnika Ludvika Miholiča. Pri posestniku Josipu Pečku v Tešanovcih pa je pogorel kozolec. Ob hudem vetru so imeli gasilci težaven posel, da so omejili požar. Prizadeti posestniki so bili le za malenkost zavarovani.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

S slanino pretaknjena jagnječja pečenka. Operi in nasoli jagnječji hrbet ali stegna. Nato pretakni s slanino, deni v ponev ter pridaj čisto malo čebule in malenkost gob. Polij z vročo mastjo in s smetano ter peči. Med pečenjem večkrat polij z vročo mastjo. Pečeno je v dobri polovici ure.

Makaroni s paradižniki. Skuhaj v slani vodi četrt kilograma makaronov, kuhane odcedi in polij z mrzlo vodo. Deni v kozico dve žlici masti, zarumeni v njej žlico drobno sesekane čebule, potresi nanjo žlico moke, premešaj in pridedi sok dveh ali treh kuhanih paradižnikov. Prilij še zojemalko juhe. Zdj zmešaj makarone s paradižniki in vse naj še malo časa vre. Nato dai s solato na mizo.

Hren z jajci. Štiri trdo kuhana jajca olup, pretlači skozi sito in jih v skodelici postavi v mrzlo vodo. Prilij počasi nekaj žlic olja in vmes mešaj. Mešati je treba vsaj kakih osem minut. Prilij malo kisa, dodeni nekaj zrn soli, nato pa prideni dve žlici zribanega hrena in dobro premešaj.

Ajdovi žganci s krompirjem. V dveh litrih vrele slane vode skuhaj pet do šest krompirjev, premešaj s kuhališčem in stresi v lonec slab liter ajdove moke. Vre naj še 12 minut pokrito. Nato odlij nekaj vode ter zmešaj žgance. Nadrobi jih z vilicami v skledo in zabeli.

Oslajen kostanj. Kostanj malo nareži in speci. Nato ga olup in pazi, da se ti ne zdrobi. Natakni vsak sad na tanek klinček, pomoči v kuhan sladkor in vzemi ven. Odra-

zadrževati v tem bednem gnezdu. Giblujete se lahko svobodno!

»Ne, nisem nejevoljna zaradi tega. Bivanje v tem mestu mi bo nudilo priložnost za preučevanje burjetskih seg.«

»Se to bi rad vedel, ali sta ta dva moža iz vašega spremstva?«

»Da, gospod! Eden je moj voznik, drugi pa moj sluga. Najela sem si ju v Moskvi, da bi se naučila ruskega jezika.«

»To mi zadošča.«

»Ali boste še danes poslali kurirja?«

»Šele čez tri dni. Povedal sem vam že, da je prehod čez Bajkalsko jezero nemogoč!«

»Ali lahko dobim tu v mestu stanovanje?«

»Če želite, vam ga preskrbim jaz.«

»Hvala lepa! Bom ga že sama poiskala. Kakor hitro ga najdem, pošljem k vam svojega slugo, da me boste lahko stražili!«

»To ne bo potrebno, gospodična!« je odgovoril policijski šef.

Nato je pozvonil in rekel vstopivšemu stražmojstru: »Dama in njena spremljevalca so prosti!«

37. poglavje

POLICIJSKI STRAŽMOJSTER

Kmalu nato so korakali Marija in njena spremljevalca po cestah Haracainska. Stražmojster je šel nekaj časa z njimi, da jim je razkazal zmošnjavo zamazanih ulic, ki so obdajale tržni prostor. Nato jih je zapustil. Pri slovesu jim je izrekel željo, da bi našli čedno stanovanje, v katerem bi čas dveh do treh tednov čim prijetneje prebili.

Ko se je bila pogumna dama prepričala, da ji ni nihče sledil, je izbrala pot proti južnemu koncu mesta. Upala je, da bo tam dobila stanovanje, ki ji bo omogočilo, čim prej

čaj vsak sad, ko ga vzameš ven, tako na vse strani, da se ga sladkor povsod prime. Posladkorjene kostanje zloži na krožnik, da se posuše. Sladkor, ki ga potrebuješ, mora biti pravilno skuhan. To ugotoviš tako, da pomočiš kuhališni ročaj v mrzlo vodo in takoj nato, ne da bi ga obrisala, v sladkor, iz sladkorja pa spet v mrzlo vodo in nato poskusiš, ali se da sladkor od ročaja odlučiti in razlomiti. Ne da bi se vlekel. Tak sladkor se navadno uporablja za sladkorjenje sadja.

Kruhov narastek. Namočite nekaj suhega belega kruha v sladko mleko. Pretlačite skozi sito osem velikih žlic te goste mešanice. Dodajte še dve žlici v mlačni vodi namočenih rozin, dva rumenjaka in trd sneg iz dveh beljakov. Nato nekaj minut previdno mešajte, potem napolnite mešanico v model, namazan s sirovim maslom. Pecite pol ure v vroči pečici in vroče dajte na mizo.

Praktični nasveti

Kokoši, ki jedo posušene koprive, neso debelejša jajca. Koprive imajo v sebi razne hranilne snovi. Zlasti so priporočljive za krmljenje svinj in kokoši. Koprive je treba posušiti v senci, nato pa jih raztrositi po prostoru, kjer je dovolj zraka. Če jih lepo zdrobljene dajemo kokošim med pičo, bomo kmalu opazili uspeh. Kokoši bodo začele nesti debelejša jajca. Priporočljivo je, da zdrobljene posušene koprive pomešamo s pšeničnimi otrobi, vse skupaj poparimo s kropom in tako mešanico natresemo našim kokošim.

Obrezovanje drevoja jeseni ni priporočljivo, ker ne vemo, kakšna bo zima. Prav tako pustite škropljenje za poznejši čas, prvo za pozno zimo, drugo pa za konec zime.

Razdalja pri saditvi sadnega drevja je odvisna od zemlje, položaja in podnebja. V dobri plodni zemlji se drevje močnejše razvija, zato mora biti tudi razdalja večja. V slabi plitvi zemlji je lahko manjša. Na strminah je lahko manjša razdalja med drevjem v vrsti, kakor med vrstami. Vsekakor se drevje z večjimi krošnjami sadi zmerom v večje razdalje. V splošnem velja, da mora biti razdalja med sadnimi drevesi toliko, da se krošnje ne dotikajo ali celo izprepletajo. Dobro je, če je med kronami še kakega pol metra prostora, saj je znano, da se večina cvetnih popkov razvija prav na obodu krošnje. Visokodebelna drevesa, kakor jablane, hruške in češnje, sadite v razdalji 10 do 12 m, slive, češnje, višnje v razdalji 6 do 7 m, breskve v razdalji 4 do 5 m in pritrlično drevje v razdalji 4 do 5 m.

se odstraniti od starih trdnjavskih zidov, če se bo ponudila ugodna priložnost za beg. Od tam bo lažje priti k meji, ker ji ne bo treba iti po mestnih ulicah, kjer je zmerom polno ljudi.

Marija Fedorovna je bila zelo žalostna. Stalno je morala misliti na ubogega brata, ki so ga gotovo strogo zasliševali. Kako srečna bi bila, če bi smela biti ob njegovi strani. Ali se ji bo posrečilo, iztrgati ga smrti, ki ga čaka v Irkutsku? Če bi bil vsaj Ivan pri njej! Kdo ve, če je mladi mož še pri življenju?

Snovala je najdrznejše načrte za beg, toda vsi so bili neizvedljivi.

Ko so prispeli do zadnjih hiš mesta, jo je opozoril Dimitrij na čedno leseno hišico, ki je stala ob robu majhnega igličastega gozda. Kmet je stal na pragu.

»Tate hišica je daleč od policijskega poslopja. Gosto drevje v gozdu bi nudilo skrišališče za konje!«

»Prav imaš, Dimitrij! Poskusi dobiti v tej hišici stanovanje. Ne glej na ceno!«

Sluga je šel, a mladenka je sedla na neko drevesno deblo, da počaka slugovega povratka.

Tudi voznik je sedel. Zdajci pa je presečen planil pokoncu. Zagledal je jezdeca, ki se mu je zdela znan. Jezdec je skozi stepno travo prihajal bliže, previdno se ozirajoč na vse strani. Zdaj pa zdaj je obstal, kakor bi bil opazil kaj nevarnega.

Bil je mož srednje postave in krepkega telesa. Njegov obraz je bil rumenkast. Imel je naprej štrleče lične kosti in poševne oči. Spodnji del obraza je bil skoro ves pokrit z gosto brado. Očitno je bil Mongol. Njegovo

Izpremembe v voznem redu

V ponedeljek 18. t. m. so začeli spet voziti naslednji potniški vlaki:

1. Na progi Ljubljana—Kamnik-mesto vlaka št. 8414. in št. 8415. Vlak št. 8414. odhaja iz Ljubljane ob 8.10 in prihaja v Kamnik mesto ob 9.03. Vlak št. 8415. odhaja iz Kamnika mesta ob 9.47 in prihaja v Ljubljano ob 10.40.

2. Na progi Kranj—Tržič vlaka št. 8512. in 8513. Vlak št. 8512. odhaja iz Kranja ob 9.05 in prihaja v Tržič ob 9.34. Vlak št. 8513. odhaja iz Tržiča ob 10.49 in prihaja v Kranj ob 11.15.

3. Na progi Celje—Velenje vlaka št. 9120. in 9121. Vlak št. 9120. odhaja iz Celja ob 19.05 in prihaja v Velenje ob 20.13. Vlak št. 9121. odhaja iz Velenja ob 20.33 in prihaja v Celje ob 21.45. Ta dva vlaka vozita samo ob delavnikih.

4. Na progi Ljutomer—Gornja Radgona vlaki št. 8822., 8813., 8814. in 8825. Vlaka št. 8822. in št. 8814. odhajata iz Ljutomera ob 6.10 in ob 14.18 ter prihajata v Gornjo Radgono ob 6.51 in ob 14.58. Vlaka št. 8813. in 8825. odhajata iz Gornje Radgone ob 7.03 in 15.10 ter prihajata v Ljutomer ob 7.44 in ob 15.49.

5. Na progi Slovenj Gradec—Dravograd-Meža potniška vlaka št. 9124. in 9125. Vlak št. 9124. odhaja iz Slovenjegrada ob 5.24 in prihaja v Dravograd-Mežo ob 5.48. Vlak št. 9125. odhaja iz Dravograda-Meže ob 20.37 in prihaja v Slovenj Gradec ob 21.05.

Od ponedeljka 18. t. m. pa ne vozijo več naslednji potniški vlaki:

1. Na progi Celje—Grobello vlaki št. 2132., 2131., 2136. in 2135. Vlaka št. 2132. in št. 2136. z odhodom iz Celja ob 7.15 in ob 19.50 in s prihodom v Grobello ob 7.35 in ob 20.10. Vlaka št. 2131. in št. 2135. z odhodom iz Grobelnega ob 6.18 in ob 19. ter s prihodom v Celje ob 6.38 in ob 19.20.

2. Na progi Ljubljana—Jesenice samo ob delavnikih vlaka št. 926. in 919. Vlak št. 926. z odhodom iz Ljubljane ob 23.30 in s prihodom na Jesenice ob 1.31. Vlak št. 919. z odhodom z Jesenic ob 19.59 in s prihodom v Ljubljano ob 21.50.

3. Na progi Jesenice—Bistrica-Bohinjsko jezero samo ob delavnikih vlaka št. 920. in 913. Vlak št. 920. z odhodom z Jesenic ob 7.55 in s prihodom v Bistrico-Bohinjsko jezero

ob 8.36. Vlak št. 913. z odhodom iz Bistrice-Bohinjskega jezera ob 9.10 in s prihodom na Jesenice ob 10.

4. Na progi Bistrica-Bohinjsko jezero—Podbrdo vlaka št. 912. in 915. Vlak št. 912 z odhodom iz Bistrice-Bohinjsko jezero ob 11.30 in s prihodom v Podbrdo ob 11.41. Vlak št. 915. z odhodom iz Podbrda ob 12.11 in s prihodom v Bistrico-Bohinjsko jezero ob 12.22.

Naši na tujem

Iz kolonij ameriških rojakov

Cleveland oktobra

V bližini Seattlea in Tacona je eno izmed največjih taborišč ameriške vojske Camp Lewis, katerega gradnjo je vodil major Emil Antonovič. Ta naš rojak se je rodil v San Franciscu. Njegovi starši so doma iz okolice Dubrovnika. Nedavno mu je bila poverjena naloga, da zgradi še več novih vojaških taborišč in pristanišč za zrakoplove. V ameriški vojski slovi Antonovič kot velik strokovnjak za utrjevalna dela.

Znani pisatelj Adamič, ki je zdaj član ameriškega nacionalnega obrambnega odbora, si je nedavno ogledal vojaške naprave ob Pacifiku. Obiskal je tudi majorja Antonoviča.

V Pueblu sta se poročili dve hčerki Antona Pritekla, ena z Viljemom Jeršinom, druga pa z Albertom Krepenčcem.

V Copperstowntu sta praznovala Adolf in Antonija Križeva srebrno poroko.

V Chicagu so se poročili Artur Pajduk z

Marijo Andrežičovo, Vincenc Cuccia z Alojzijo Kotarjevo in Karel Zitzmar s Katarino Krampovo.

Umrli so: v Lilwaukeeju Alojzija Senicova doma iz Drganjih sel na Dolenjskem, v Prestu Anton Vidmar, star 60 let, doma iz Zg. Birnika pri Kranju, v Smocku Anton Papež, star 46 let, v Daruaghu Janez Baker, star 52 let, doma iz Kvasnice pri Črnomlju, v Gallupu Stefan Kocman, star 58 let, doma iz Konjic, v Forest Cityju Lojze Ostanek, star 46 let, doma iz Doba pri St. Vidu pri Stični, v Broughtonu Peter Stanovnik, star 54 let, doma iz Zminca pri Kranju, v Chicagu Ana Jurkasova, stara 67 let, doma iz Cerklj, v Clevelandu Jože Gril, star 79 let, doma z Vrha pri Moravčah, Jožef Agnič, star 65 let, doma iz Črnomlja, Ivanka Venclova, rojena Gregorčeva, stara 70 let, doma iz Vodmata pri Ljubljani, Gertruda Dolinarjeva, rojena Levstikova, stara 64 let, doma iz Podgore na Dolenjskem, Jože Zajc, star 49 let, doma z Gor. Podbrežja na Štajerskem in Neža Urbasova, rojena Čukova, stara 51 let, doma iz Planine pri Rakeku, v Rock Springsu Stanko Jugovič, star 16 let rojen v Ameriki, v Detroitu Andrej Barbiš, star 44 let, doma iz Šembilj na Notranjskem, v Auburnu Viktor Nace, star 65 let, doma iz Trbovelj, v Calometu Franc Kovačič, star 61 let, v Lorainu Marija Mucova, stara 54 let, doma iz Podzemlja pri Metliki, v Sheltonu Janez Pugelj, doma iz Ilirske Bistrice, v Gras Valleyu Franc Remec, star 63 let, doma iz Rečice na Štajerskem (kot žrtev avtomobilske nesreče), v Barvetonu Jera Štrukljeva, v New Yorku Valentin Kos, star 64 let, doma iz Domžal, Margareta Svetetova, rojena Zotova, stara 82 let, doma iz Rakitne, in Ivanka Bajtova, rojena Čeponova, stara 68 let, doma z Unca pri Rakeku.

Zakaj so v prastarih časih pokopavali mrlične skrčene

V kam. ti dobi so mrtvece navadno pokopavali v sključenem položaju. Na skrčene okostniške pa naletimo tudi v grobovih iz poznejših časov. Tako so pokopavali ljudi delno še v bronasti dobi. Na vprašanje, zakaj so v starih časih tako pokopavali ljudi, menda nikoli ne bomo dobili zanesljivega odgovora.

Vse kaže, da ni golo naključje, da so imeli mrlične skrčene noge. Najbrž je verski nagib silil človeka pred mnogimi tisočletji, da je umrle svoje pokopal tako, da so imeli skrčene noge. Iz pičlih ostankov kosti se ne da razbrati pojasnilo za to navado.

S to zagonetko se ukvarja tudi češki učenjak dr. Neustupny v svojem spisu o veri

oblačilo je sestajalo iz ohlapne, do gležnjev segajoče suknje, ki jo je imel prepasano s pasom iz črne ovčje kože. Veliki, okrogli klobuk z zavihanimi kraji je bil okrašen s trakovi in je bil potisnjen globoko na čelo.

Tudi jezdeca je presenetil pogled na Marijo. Pognal je konja in se jim približal.

»Ali več ne poznate svojega prijatelja?»

Mlada Poliakinja mu je zato veselo pohitela naproti.

»Poglavar Halkov, ali ste res vi?»

Dal ji je znamenje, naj govori tiše.

»Ali veste, kje je Ivan?» ga je vprašala tiho.

Mož je prikimal.

»Ivan živi!« je vzkliknila vsa srečna. »Ivan živi! Povejte, kje je!«

»Poiščiva najprej prostor, kjer se bova lahko pogovarjala bolj nemoteno kakor tu na javni cesti!« je rekel Mongol. »Carski oblastniki imajo povsod svoje vohune.«

V tem trenutku se je ornil Dimitrij.

»Vse v redu! Hišica je najeta za mesec dni in najemnina plačana. Kmet se je že izselil.«

Marija je povabila halkovskega poglavarja v hišo, medtem ko je voznik dobil naročilo, naj poskrbi za Halkovega konja.

Štiri sobice so imele razen neogibne peči le najnujnejše pohištvo: mizo, nekaj stolov in kože za ležišča. Razkošje in udobnost sta bila v Haracainsku neznana.

»Zdaj se lahko nemoteno pogovorimo,« je vzkliknila deklica. »Sedite in povejte mi vse!«

»Da, a prej mi še povejte, kje sta polkovnik in njegov prijatelj.«

»V policijskem zaporu!«

»Tako je domneval tudi gospod Ivan. Sre-

ča, da ju niso mogli spraviti čez Bajkalsko jezero.«

»A kje je Ivan?«

V našem taborišču. Bil je skrit v stolpu. Kakor hitro so bili kozaki odvedli vas, je zbežal k nam. Od njega sem izvedel, kaj se je zgodilo.«

»Ali ste danes sami prišli čez mejo?«

»Sam, kot poizvedovalec! Več jezdecov bi zbujalo sum.«

»Ali so kozaki vaše ženske pridržali v ujetništvu?«

»Vse so se vrstile razen štirih. Toda vrnil nam niso živine! To ni samo velika škoda zame, temveč uničenje vsega mojega plemena!«

»Kolika je vrednost vaše živine?«

»Vsaj dva tisoč rubljev.«

»Dobili boste od mene celotno odškodnino. Še sem bogata. Dala vam bom tri tisoč rubljev!«

»Tri tisoč?« Poglavar je bil ves začuden.

»Da, toda s pogojem, da mi boste pomagali osvoboditi oba ujetnika.«

»To sem že prisegel gospodu Ivanu. Razen tega ste bili moji gostje, zato je moja sveta dolžnost, pomagati vam. Moje pleme in pleme mojih prijateljev na oni strani sta vam na razpolago. Naš načrt je, da se bomo skrili na poti med Haracainskom in Haja-Mirinskom v grmovju in napadli eskorto, ki bo spremljala jetnike proti Bajkalu.«

»Né,« je vzkliknila Marija, »ta načrt bi prišel v poštev šele, če bi rešitev ne bila mogoča na drug način. Jetnika bosta namreč morala še dolgo ostati tu, a jaz ne utegnem tako dolgo čakati. Kakor hitro pride odgovor francoskega poslanstva, me bodo aretirali.«

Jaz imam drznejši načrt, ki je vsekakor nevaren. O tem načrtu se moram pogovoriti tudi z Ivanom. Ali je Ivan daleč od tod?«

»Z močnim konjem prispeva že v dveh urah k njemu.«

»Torej bova že drevo jezdila k njemu!«

»Kje pa boste dobili konja, gospodarica?« jo je vprašal Dimitrij.

»V Haracainsku ga boš kupil. Ali še imaš kaj denarja?«

»Da, še menico za pettisoč rubljev!«

»Daj si jo izplačati! Zraven kupi še nekaj dobrih pušk in revolverjev. Razen tega potrebujemo živeža.«

Sluga se je v spremstvu z voznikom takoj napotil v mesto, da izvrši naročilo.

Menico mu je izplačal eden izmed največjih trgovcev s kožuvinami in Dimitrij je kupil mongolskega konjička. Ti konji so sicer majhni, toda zelo hitri in vztrajni. Nomadsko ljudstvo jih v velikih množinah prodaja v Transbajkalijo.

Dimitrij je natovoril na konja vsakovrstno zalogo, ki jo je nakupil na trgu. Zalogo pa je pokril z odejo, da se izpod nje ni sta videla orožje in municija.

Konja z zalogo je moral povesti h gospodarici voznik Fedor, ker je Dimitrij še ostal v mestu.

Kakor hitro se je Fedor odstranil, jo je Dimitrij ubral proti policiji. Zvesti sluga je upal, da bo kaj izvedel o svojem gospodarju.

Tedaj ga je nekdo prijateljsko potrepal po ramah.

»Ali ste vi, prijateljček?«

Bil je stražmojster, ki je kadeč orjaško pi-po stal pred njim. »Ali iščete policijskega šefa?«

(Dalje)

prebivalcev Češko-Moravske v praveku. Pisec našteva v svoji razpravi nekaj razlag o skrčenih okostnjakih. Tako naj bi skrčeno telo pomenilo lego plodu v materinem telesu. Mrliča so v pradavnih časih položili v zemljo tako, kakor je ležal pred rojstvom. V tej razlagi je pa povsem pozabljeno na to, da so v starih časih ljudje najbrže prav malo vedeli o legi plodu v materinem telesu. Domneva, da so pokopavali mrliča s skrčenimi nogami zavoljo tega, da bi ne bilo treba kopati velikih grobov, se razbije ob ugotovitvi, da je človeka v onih časih kaj malo motilo, ali je kopal dve ali tri ure.

Nekoliko verjetnejša je razlaga, da posnema skrčeno telo lego telesa v spanju. Morda je smatral človek v pradavnih časih smrt res za globoko spanje. Ta razlaga bi zadostovala za primere, pri katerih se je mrličevo telo skrčilo le nekoliko. Nekateri mrliča so bili pa skrčeni tako močno, da so se kolena skoro dotikala brade in da so na petah tako rekoč sedeli. V taki legi pa človek nikoli ne spi, pa naj bo njegovo spanje še tako trdno. Da je ostalo človeško telo v taki legi,

so ga morali krepko povezati. Toda čemu so mrliča zvezovali?

Tu bi spet lahko sledila dolga vrsta odgovorov. Najverjetnejša razlaga je ta, da so se mnoga plemena mrličev bala. Saj še zdaj čutimo tesnobo in strah pred mrličem. Človeku nehote postane tesno pri srcu, če pomisli, da je še nekaj ur prej govoril s človekom, ki leži zdaj pred njim mrtev. Mnogo bolj so se morda bali ljudje mrličev v pradavnih časih. Mrlič je bil blede, trd in nepremičen; z njim se je zgodilo nekaj čudnega. Tega so se ljudje gotovo ustrašili, kakor se ustrašijo še zdaj. Še bolj pa se ustrašijo, če doždevno mrtvi oživi. Ljudje v pradavnih časih so že znali oživljenje doždevno mrtvega preprečiti. Mrliča so zvezali in tako je bilo vsako presenečenje izključeno. Skljupčenega in zvezanega mrliča so položili v grob in tako se jim ni bilo treba bati, da bi oživel. Izkazovali so mu vse mogoče časti. Grob so okrasili in sploh so si močno prizadevali prikupiti se mrliču. Menda zato, da bi ne hodil nazaj in jih strašil.

enem dober kipar in z njim se je seznanila, ko je ležala v bolnišnici, kjer je bil Tanzler rentgenolog. Dve leti po Elenini smrti je dobil Tanzler od njene rodbine dovoljenje, da sme truplo prepeljati v grobnico, zgrajeno nalašč za njo. V resnici je pa odpeljal truplo domov, kjer ga je predelal z voskom in drugimi sredstvi, da ni razpadalo. Da bi preslepil rodbino, je pogosto zahajal na pokopališče, kjer naj bi bila Hoyerova pokopana. Z raznimi malenkostmi je pa zbujal pri rodbini sum in naposled se posegla vmes oblastva. V Tanzlerjevi postelji so našli v modri svileni obleki mumijo. Obraz je bil pokrit z belim pajčolanom, v laseh je imelo dekle umetno rožo, na rokav pa zapestnice. Tanzlerja so zaprli, mumijo pa prepeljali v mrtvašnico. Čudak Tanzler pride pred sodnike.

× **Samčevstvo pri človeku in živalih krajša življenje.** Stara izkušnja je, da poročeni ljudje dalje časa živijo kakor neporočeni. Ljudje si pri tem predstavljajo, da daljšajo življenje red, domača hrana in druge podobne reči. Toda to ne drži. Tu nas znanost preseneča z ugotovitvami, ki osvetlujejo vse to vprašanje s popolnoma druge strani. Švedski znanstvenik Erik Agdur v Upsali je s poskusi dognal življenjsko dolgot »srečno poročenih« živali v primeri s samci in samicami med njimi ki so drugače živeli enako življenje. Ugotovil je, da zakonsko življenje med živalmi samo povečuje odpornost in dobi počutek Agdur je delal poskuse s kunji, belimi miši in podganami, ki jih je gojil takoj po rojstvu. Pri poskusih, pri katerih je hotel dognati, kako vpliva samčevstvo na živali je strogo gledal na to, da samec ali samica nista prišla v stik z drugim spolom. Povečana življenjska sila v »zakonski sreči« je šla celo tako daleč, da so sparjene živali bolezn, zastrupitve in večje količine alkohola bolje prenašale kakor samske. Posebno ugodne učinke je imela »liubezenska sreča« za živali ženskega spola. Zapuščene samice med podganami so kmalu izgubile vsako veselje do življenja.

× **Mlajši ljudje pogosteje obolevajo kakor starejši.** Iz nekih podatkov, ki so jih sestavile neke življenjske zavarovalnice za leto 1938, je razvidno, da so izmed 10.000 moških članov v starosti od 20 do 29 let oboleli 5103, torej vsak drugi. Izmed 10.000 članov zavarovalnic, starih nad 60 let je pa obolelo samo 3595 ali vsak tretji. Število obolenj pade z vsakim 10. letom, medtem ko se splošno misli, da so starejši ljudje bolj nagnjeni k boleznim kakor mlajši. Seveda pa je res, da je bolezen v večji starosti usodnejša. Po istih podatkih je delo na kmetih navzlic velikemu naporu zdravju manj škodljivo kakor delo po pisarnah in tvornicah. Na kmetih se pripeti tudi mnogo manj nesreč kakor po delavnicah in tvornicah. Na 10.000 delavcev v mestih odpade 63.000 zaradi bolezni zamujenih delovnih dni, medtem ko jih je na kmetih samo 39.000 na leto. Zaradi telesnih poškodb zamudi 10.000 delavcev v mestih na leto 30.000 delovnih dni, na kmetih pa samo 23.000. Gripo dobe delavci v mestih mnogo pogosteje kakor na kmetih. Na kmetih tudi ne poznajo živčnih bolezni, pač pa imajo na kmetih ljudje več čirov in vnetja slepiča kakor v mestih.

× **Eskimi so zelo zdrav narod.** Znano je, da se hranijo Eskimi izključno z mesom, pa vendar niso skoro nikoli bolni. Če ima Eskimo dovolj mesa, pa naj bo meso severnega jelena, tjulna, mroža ali kita, ga poje na dan okrog štiri kilograme. Najpriljubljenejša slaščica Eskimov je drobovje, praženo na tjulnovi masti. Zelo radi jedo Eskimi tudi tjulnova jetra. Jetra belih medvedov jedo Eskimi samo v sili, kitovo mast pa smatrajo za neužitno. Soživja jedo Eskimi zelo malo, in še to samo poleti. Poletje pa traja v severnih krajih komaj dva meseca. V tem času jedo drobne čebulice, sirove ali pa pri-mešane jedi. Slaščica jim je tudi vsebina želodca severnega jelena, v katerem je na pol prebavljen mah. Naš kruh jim ne diši, in če ga kdaj dobe od evropskih lovcev, si pokvariyo z njim želodec. Bolezni, kakor so sladkorna, rak ali poapnjenje žil Eskimi ne poznajo. Druge bolezni pa dobe le, če pridej ov stik z belokožci.

še s kolesi se bomo vozili po zraku

Pred leti so na Gorenjskem mnogo govorili o izumu nekega kovača z Otoka, ki je baje izdelal nekako letalo na nožni pogon. Izumitelj se je baje z njim že dvignil nekaj metrov visoko v zrak. Kaj je zdaj s tem njegovim leteličim kolesom, ni znano.

Zdaj pa pišejo češki listi, da je češki mehanik Piterka iznašel neke vrste kolo, s katerim se more človek z lastno silo dvigniti

v zrak do določene višine. To je nekako letalo na nožni pogon. Piterka pravi, da je na tem svojem izumu delal šestnajst let. Vse podrobnosti, kako je njegovo leteče kolo zgrajeno, še niso znane, ker jih izumitelj še skriva. Kaže torej, da bomo lahko kolesarili po zraku, če seveda s to iznajdbo ne bo prav tako kakor z iznajdbo gorenjskega kovača.

× **Nagovor papeža Pija XII. na vernike vsega sveta.** Za katoliško cerkev je bila minila nedelja dan molitve za žrtve vojne in za mir. Papež Pij XII. je imel v cerkvi sv. Petra v Rimu slovesno mašo, kateri so prisostvovali člani tujega državnikega zbora in več tisočglava množica. Med mašo je imel papež nagovor. Po opozorilu na svoja ponovna prizadevanja za obnovo mira je izjavil, da je s tem sledil klicu svojega srca, da bi zavladata med narodi spet vzajemnost in da bi se vrnil splošni mir, ki bi slovel na pravičnosti in obnovi porušene odnošaje med narodi. Novi red, naj zagotovi vsem na rodnom mir in varnost in pravično sodelovanje na splošnem blagostanju. Pozval je katolike vsega sveta, naj molijo za one, ki so izgubili življenje v vojni in za vse begunce, brezdomce, ranjence in ujetnike.

× **Angleški letalski maršal Tudor Boyd je moral pristati v Italiji.** Po vesti iz Rima je te dni šest italijanskih lovskih letal obkolovalo nad Italijo neko angleško letalo in mu preprečilo beg. Angleški pilot se je zaradi tega spustil na Sicilijo. Ko je letalo pristalo, je bila posadka ujeta in so jo odvedli k najbližjemu vojaškemu poveljstvu, katero je ugotovilo, da je med ujetniki tudi letalski maršal Tudor Boyd, ki je bil poveljnik zaporovnih balonov za obrambo Londona in naposled postavljen za namestnika vrhovnega poveljnika angleške letalske sile na Bližnjem vzhodu.

× **Nemški bombnik treščil v Švici na tla.** Švicarsko vojaško poveljstvo objavlja: V noči na 14. t. m. je vzhodno Švico preletelo neko nemško bombno letalo, ki se je nato zrušilo na tla v bližini Willersella. Letalo so našli tamkaj čisto razbito, toda posadke ni bilo mogoče izslediti.

× **Anglija je v Ameriki naročila že 26.000 letal.** Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je pred kratkim v Bostonu povedal, da je ameriška industrija letal dobila nova naročila od Anglije, in sicer za 12.000 letal. Doselej je ameriška industrija dobila v delo 26 tisoč letal. Roosevelt je pripomnil, da je ameriška industrija prejela od Anglije tudi velika naročila za strojne puške, topove, navadne puške, municijo in tanke. Še posebej pa je naglasil, da ta veličanska naročila ne bodo ovirala ameriškega oboroževalnega narata.

× **Podiranje od potresa poškodovanih hiš v Rumuniji.** V Bukarešti so podrli že okoli 60 zgradb, ki jih je poškodoval zadnji silni potres. Mnogo je takšnih hiš, ki jih bodo morali temeljito popraviti preden se bodo ljudje spet vselili vanje. Tudi iz drugih rumunskih mest poročajo, da se hiše še vedno podirajo, bodisi same ali pa jih podirajo delavci, da ne bi bilo novih žrtev.

× **Rešil je 705 življenj.** V Londonu je v starosti 71 let umrl sir Artur Rorstrom, bivši poveljnik »Mauretanie«. Njegovo ime je postalo znano po svetu aprila l. 1912., ko je parnik »Carpathia«, kateremu je poveljeval Rorstrom kot prvi prihitel na pomoč »Titanicu«. Rorstromu se je posrečilo, da je s potapljačnega se »Titanica« rešil 705 ljudi. Vseh potnikov na »Titanicu« je bilo seveda mnogo več, namreč 2400. Za svoje pogumno dejanje je bil kapitan Rorstrom od angleškega kralja povzdignjen v plemiški stan. Rorstrom je bil po rodu iz Švedske in se je pisal prvotno Rörström.

× **Amerika že skrbi za varnost svojih industrijskih in prometnih naprav.** Zdajšnje vojskovanje ne pozna več bojnih črt, za katerimi bi se zbirali obe sovražni vojski za spopad. Zato se je treba zdaj drugače pripraviti, kakor na so se pripravljali v prejšnjih vojnah. Vsak trenutek se lahko zgodi, da prilete sovražna letala in opravijo svoje uničevalno delo kje sredi države. Take vojne se imenujejo totalitarne (celostne). V državah, ki so danes v vojni, so za varnost civilnega prebivalstva zelo poskrbeli, razen tega pa tudi za varnost najraznovrstnejših naprav, ki so življenjske važnosti. Tudi v Ameriki, ki se danes sicer še ne vojskuje, pripravljajo tako imenovano civilno zaščito, katere člani bi varovali industrijske in prometne naprave pred morebitnim sovražnim napadom. Pomočnik ameriškega ministra za vojsko Robert Patterson sestavlja posebne oddelke civilne zaščite, ki naj bi v vojnem času imeli nalogo stražiti najvažnejše ameriške industrijske in prometne naprave.

× **Sedem let je imel pri sebi mrtvo dekle.** V Key Westu v severnoameriški državi Floridi je našla policija v postelji 70 letnega Karla Tanzlerja mumijo leta 1931. umrle Elene Hoyerje. Dekle je štelo 22 let, ko se je moralo posloviti od sveta. Tanzler je bil ob-

Iz naših delavskih krajev

Jesenice

Poročila sta se naša tovarišica Francka Hafnerjeva in tov. Ravnikar Rudi. Želimo ji v novi dobi življenja obilo sreče. Tovarišica Francka je že več let neumorna organizacijska zaupnica, ki opravlja vse svoje posle v zadovoljstvo odbora in vsega članstva. Želimo, da vztraja v svoji funkciji tudi še nadalje in tako deluje za procvit NSZ in vsega delavstva.

Dalje sta se poročila tov. Toman Tine in gđč. Šlibar Marica, hčerka posestnika v Meščah pri Otočah in Tičar Franc z gđč. Čopovo iz Jesenic. Obema paroma želimo mnogo zadovoljstva in sreče.

Radovljica

V soboto dne 16. t. m. se je vršila širša odborova seja v Lescah, katere sta se udeležila predsednik NSZ tov. Zupan Tine in zastopnik jeseniške podružnice. Nadalje se je udeležilo te seja tudi par tovarišev, zaposlenih v tovarni verig v Lescah. Tovariši iz Lesc so iznesli željo, da se čimprej ustanovi podružnica NSZ v Lescah, tako da bodo tudi nacionalni delavci dobili svoje prave zastopnike v tej tovarni; kajti delavstvo iz tovarne verig je zadnje čase brez vsake organizacije, ki bi se borila za izboljšanje njihovega položaja. Stanje delavstva je v tovarni verig zadnje čase precej kritično. Na željo tovarišev je odbor soglasno sklenil, da začne takoj z akcijo za ustanovitev podružnice v Lescah.

Tovariš predsednik Zupan Tine je v jedrnatih besedah orisal položaj delavstva in potrebo po strokovni organizaciji v tovarni verig ter obljubil od strani centrale vso pomoč, samo da se ustanovi čimprej prepotrebna podružnica. Pozival je vse tovariše, zaposlene v tov. verig, naj gredo takoj na delo ter prične z organiziranjem delavstva.

Rajhenburg

18. novembra 1940. smo spremili k večnemu počitku k Svetemu Petru v Rajhenburgu našega dragega tov. Zorčiča Vencislava. Pogreba so se udeležili gg. arh. Sirc, Dolničar in njegova gosa soproga, dva inženirja in številno delavstvo tovarne. Rakev in venec je kupila p. n. tvrdka, za napis in drugo pa smo poskrbeli mi njegovi tovariši. Pogreba se je udeležilo tudi precejšnje število ostalega občinstva. Njemu naj bo lahka zemlja, preostalim naše iskreno sožalje.

Domžale

Sporočamo tovarišem, da je v naši tovarni ustanovljen zdravstveni svet, ki bo našemu delavstvu gotovo v največjo korist. Imena odbornikov so nam poročila, da bo zdravstveni svet vršil svojo nalogo koristno za vse zdravja in nasvetov potrebne delavce.

Koledarček NSZ bo v kratkem dotiskan in bo veljal 8 din. Po vsebini bo popolnoma odgovarjal našim zahtevam ter bo prinesel tudi najnovejšo mezdne tabele. Naročniki, oglašite se takoj pri tov. Suštarju Francu, da bo mogel ugotoviti število naročnikov.

Vajt Tomaž, agilni pristaš in sodelavec v podružnici NSZ se zahvaljuje tov. delavcem in podjetju, ker mu je naklonilo podporo v času bolovanja.

Stražišče pri Kranju

Živimo v času, ko draginja stalno narašča. Občutimo jo najbolj delavci, ker nam plače ne naraščajo istočasno in v isti meri. Poleg draginje pa imamo pri nas še druge težave. Nekatere tovarne reducirajo delavstvo, druge pa delajo v skrajšanem delovnem času in dajejo neplačane dopuste. Mi tekstilni delavci pa smo še celo brez kolektivne pogodbe. Podružnica NSZ v Stražišču sestavlja predloge za kolektivno pogodbo in zato sklicuje v nedeljo 1. decembra ob 1. uri popoldne širšo seja pri tov. Križnarju, kjer bodo sestavljene predloge še popravili. Na to seja je vab-

ljen tudi zastopnik centrale. Tovariši člani in članice bodite zavedni in naj nihče ne manjka.

V našem kraju so delavci spoznali, da morajo biti močni le, če so združeni v NSZ.

Tovariši na delo, da privedemo čimveč sotrpinov v naše vrste in da bomo zopet mogli na prihodnjem delegatskem zborovanju ugotoviti ponovni prirastek članstva.

Kakor smo zvedeli je občinski odbor občine Stražišče uvedel nabiralno akcijo za zidavo šolske kuhinje. V tej kuhinji naj bi šolo-obvezni, najpotrebnejši otroci iz cele občine dobivali v zimskih mesecih toplo hrano. Sicer je za zidavo že malo pozno, ker je zima tu, vendar upamo, da bodo pohiteli z zidanjem, ker je pomoč nujna in potrebna.

Ljubljana

Stavbinci

Podružnica zidarjev, tesarjev in gradbenih delavcev bo imela svojo redno seja v nedeljo 1. decembra 1940. ob 10. uri v prostorih tajništva NSZ. Ker je dnevni red zelo važen, vabim vse odbornike, da se odboreve seja polnoštevilno udeležijo.

Obenem sporočam članstvu, da lahko vsak član poravnava članarino ob nedeljah od 9. do 12. ure v tajnistvu. Predsednik.

Novo mesto

V nedeljo, dne 1. decembra bo imela podružnica NSZ Novo mesto širšo odborovo seja ob 10. uri dop. Člani naj prinesejo s seboj legitimacije radi pregleda članških kartic. Na seji bomo razpravljali o razdelitvi danih za Miklavžev in o dobrotivni delni občnega zbora. Seja je tudi važna in bomo s njo točno ugotovili. Odbor.

Kranj

Podružnica Narodne strokovne zveze obvešča svoje članstvo, da je prišla poslovanje v novih prostorih Narodnega doma, vhod z leve strani.

V soboto, dne 30. novembra t. l. imela podružnica NSZ ob 4. uri pop. seja, sejo za članstvo, zaposleno v tovarni »Križar«. Seja se mora udeležiti vsak član, ker ne bo veljal izgovor, da ni bilo časa. V vašem interesu je, da si postavite boccete na mizi in glavnega zaupnika naj isto NSZ. Seja se vrši v novih prostorih NSZ.

Pri izplačilu reduciranih delavcev je napravilo vodstvo tovarne lepo gesto s tem, da je izplačalo vsem reduciranim delavcem in delavkam po dan 450.— prve podpore. Potrebno pa je, da vodstvo tovarne pokaže malo več razumevanja tudi še za zaposleno delavstvo, posebno za tiste, ki dela samo po 32 ur tedensko. Ako pogledamo položaj delavstva za par let nazaj, je znašal takrat normalen zaslužek din 800.— do din 900.— na mesec in zato se ni prav nič čuditi, da danes delavstvo v tej obupni draginji strada.

Danes, ko bi moralo delavstvo zaslužiti najmanj 25 odst. več kot pred par leti, zasluži ravno obratno 25 odst. manj, kot prej, ko še ni bilo pri nas take draginje. Skrajni čas je, da se merodajni ljudje zganejo in vzmemo obupno stanje tekstilnega delavstva malo bolj resno na znanje.

29. novembra t. l. se bo vršila širša seja mizarskih pomočnikov v istih prostorih.

Jesenice Javornik

KOVINARJI IN DRAGINJA

Po vsej državi, posebno pa v našem jeseniškem kotu, se brez zastoja dvigajo cene življenjskim potrebščinam, vsled česar je najbolj prizadet mali človek. Jeseniški živilski trg je eden najdražjih, zlasti pa so dragi poljski pridelki, ki jih tudi vedno ni na razpolago; kmeti jih namreč zadržujejo doma in ne nosijo na trg. Posebno se podražijo živila takrat, kadar jih hodijo posamezniki kupovat na deželo, ker so potni stroški precejšnji.

Industrije in trgovine pa znatno pridobijo na dobičku vsled zadržanja zalog. Tukajšnjemu delavstvu je znano mnogo primerov, da so bile gotove potrebščine nabavljene še v normalnih časih, sedaj pa se prodajajo po današnjih cenah. Te so neopravičeno visoke.

Reguliranje delavskih razmer je v sedanjem času najtežavnejša naloga vseh tistih, ki so za to postavljeni. Po navadi delodajalcev ne razumeti obupnega položaja delavskih družin. Tako vidimo, da nastajajo po raznih krajih vsled nesporazumevanja skrajno napete situacije in spori. Ustvarjati nerazpoloženje med narodom pa naj si bo na kateremkoli kraju države, ni danes priporočljivo. Delavstvo ni dajalo in tudi sedaj ne daje za take spore povoda, temveč zahteva samo skromno svojo pravico do življenja.

Na Jesenicah in Javorniku nastopajo delavci vsled težkih življenjskih razmer skupno po svojih enotnih organizacijah in s tem čuvajo eksistenčni minimum vsakega delavca. Taki nastopi ne bi delavstvu škodovali tudi ob kakih drugih prilikah, namesto da se pustijo takrat razdvajati. Že nekaj mesecev delavci nestrpno sprašujejo, kaj je z dosego višjih »draginskih dokladov. Podrobnih poročil o poteku teh razgovorov od septembra do danes nismo podajali, seznanili pa bomo vse tovariše s člankom v prihodnji številki »Nove Pravde«.

Dolenjski popotnik

V zadnji številki je poročal dolenjski popotnik o minimalnih mezdah, ki mnoge gospodarske niče ne tangirajo. Seveda, gospodje delodajalci inso nič prizadeti, kljub temu, da so danes živila tako draga in da delavske mezde ne dosegajo njihovih visokih cen. O obleki in obuvali pa sploh in moremo govoriti in bi potreba obleko izdelovati iz dragega čevlja pa iz busovih panjev. Dosti drugega sem se opazil na svojem dolgem potovanju po Dolenjskem, a vsega nisem povedal, ker bi to bilo preveč v vsakem oziru.

Seveda, vsi ne moremo, ne dajo vajen, cini, rožmarina, čipasa. Znan nam je slučaj, da je eden vajencev po dvanajstih in osmih mesecih in dni dopusta in sicer v slučaju smrti v sorodstvu. Ker četrti dan ni prišel na delo, ga delodajalec ni hotel več vzeti v tucenje, ker je dobil ta čas že drugega. (K vajenščani čipasa in pravico do plače, se bomo še povrnili.)

Zadnji slemenj je bil letos v Novem mestu izredno pester. Kmetije so prodajali svojo živo robo kar križem krašem, da so novci kar zvenčeli med prsti in v žepu. Po kupčiji pa točenje in stiskanje rok, da je kar peklo, potem je pa sledil likof pri emur je prišlo do splošnega veselja in petja. V neki gostilni sem opazil prav razumno natakario; ona je namreč pretakala ostanke vina iz najrazličnejših kozarcev v steklenico in to brozgo nanovo prodajala. Seveda se je cenjenemu gostu tako vino takoj »poznalo«. Kadar doseže brozga svoj namen, se dolije brozgi polovico vode, pri čemer dobijo taki pijanci priimek zmešanci. Na Lukežev slemenj se je nekaj takega primerilo celo nekemu zelo popularnemu zdravniku.

Pri nas na Dolenjskem poznamo gostilno, kjer je zbiralšče šolarjev, starih približno do 16 let. Pridno se udeležujejo igranja na biljardu, urijo se v zatiranju nikotina ter prav pridno obiskujejo kino predstave, kar jim je menda glavno in sveto delo. Merodajna oblast bo morala take fantaline prijati za ušesa.

Prihodnjič dalje...

Kaj se vse lahko sklene

V začetku novembra je v Skoplju zborovalo Centralno-tajništvo delavskih zbornic in med drugim sklenilo, »da se ukine kot nesocialna ustanova Borza dela ter nesocialni sistem porajevanja podpor nezaposlenim. Uvede naj se obvezno zavarovanje za brezposelnost v okviru socialnega zavarovanja tako, da se izplača podpora nezaposlenim. Izplačevanje podpor nezaposlenim, kakor tudi vse ostale panoge vrše uradi. Zaposlitev delavstva pa naj izvajajo pristojne delavske zbornice ob sodelovanju z mestnimi občinami.« Tako je

poročal o sklepu Centralnega tajništva »Slovenec« z dne 7. t. m. in lahko smatramo, da je tekst resolucije točen. Gospodje pri centralnem tajništvu zelo megleno govore o bodočem sistemu podeljevanja podpor, ko enkrat Borz dela več ne bo... Prav pozna se jim, da so novinci pri reševanju socialnih problemov. Dvomimo, da bi bilo za socialno zavarovanje koristno, če bi isti uradi izplačevali hranarine in podpore za slučaj brezposelnosti. Kdor količjak pozna razmere, ve, da se mora uradovanje obeh socialnih ustanov strogo ločiti. Drugo je vprašanje zopet, če ne kaže, da se vse panoge socialnega zavarovanja koncentrirajo v enem nosilcu zavarovanja. Sicer bi pa izplačevanje podpor moralo biti za Borze dela le drugi del naloge, ki jo ima. Prvenstveno se bi morale Borze dela baviti z organizacijo delovnega trga, s posredovanjem zaposlitve in z ustvaritvijo možnosti, da se zaposlitev tudi izvede. Vsega tega dela pa danes Borze dela ne vrše. Delavske zbornice sploh niso po svojih pravilih poklicane, da se bavijo z nalogami, ki so določene za Borze dela. Ne vemo, zakaj bi ravno samo mestne občine sodelovale pri preskrbi dela, dočim bi se podeželske občine pustilo ob strani in končno tudi vse faktorje, ki so odločilni v našem gospodarskem življenju. Centralno tajništvo je sprejelo svoj sklep brez vsakega temeljitejšega premisleka, menda pač samo zato, da se je zopet na neprav način uveljavilo v svojem osebnem sporu z glavnim predstavništvom Borz dela. Centralno tajništvo bi veliko boljše storilo, če bi objavilo podroben in preštudiran načrt, kako se naj vrne Borze dela svojemu namenu, ne pa da opleta s praznimi floskulami, od katerih delavstvo nič nima.

Mladinsko socialno skrbstvo

Banovinski odbor Jugoslovanske Unije za zaščito otrok v svojem proglasu, ko apelira na javno pomoč, med drugim ugotavlja:

Dosedanji krediti za zaščito otrok, s katerimi razpolagajo bodisi občine, banska uprava in država, so absolutno premajhni, da bi bilo z njimi mogoče uspešno rešiti katero koli mladinsko zaščitno vprašanje. Dolžnost vseh občin je, da vnesejo v svoje proračune za leto 1941/42 posebne proračunske postavke za zaščito otrok, prav tako je treba zvišati tudi postavke za zaščito otrok v proračunih banske uprave in države. Dosedanjega pomanjkanja sredstev ne bo mogoče nadomestiti s prostovoljnimi prispevki in darili, zaradi česar naj se pokrene akcija za ustanovitev banovinskega mladinsko-zaščitnega fonda, kamor bi se stekale redne, obvezne dajatve, kakor je to uvedeno že v mnogih državah.

Katastrofalno padanje rojstev, upadanje volje za rojstvo otrok, poraščanje nesmisla za družinsko življenje v našem narodu in drugi podobni pojavi zahtevajo energičnih ukrepov ne le od strani zasebne iniciative, ampak tudi od strani oblasti. Pri vsem delu v tej smeri se morajo podrediti vsi osebni principi in kaprice posameznikov interesu splošnosti, da se ohrani življenjska sila naroda in tako poveča moč države.

Ugotovitve Unije za zaščito otrok niso nove. Bile so že sto in stokrat poudarjene potom organizacij in časopisja, ki se bavi s socialnim skrbstvom. Unija za zaščito otrok bi morala le še povedati, da občinski proračuni niso nezadostno dotirani le za mladinsko socialno skrbstvo, ampak za socialno skrbstvo sploh. Mišljenja smo, da poziv Unije za zaščito otrok, kakor je plemenito mišljen, ne bo mnogo zalegel. Izven avtonomnih občin, bodo ostali proračuni občin še vedno slabo preskrbljeni s krediti, ki naj odpomorejo vsaj najhujši bedi najpotrebnejših. Občinam se bi moralo naravnost predpisati, koliko odstotkov svojega proračuna morajo nameniti za socialno skrbstvo. Nadzorstvena oblast pa ne bi smela potrditi nobenega občinskega proračuna, če ne bi imel predpisanega odstotka proračuna določenega za socialno skrbstvo.

Vajencem in vajenkam pripada odškodnina za delo

Prejeli smo:

Za trgovske vajence kakor tudi za vajenke so trgovska združenja v dravski banovini že pred leti določila mesečne odškodnine za delo. Pozneje pa se ni nihče več brigal zanje. Te dni je bila uveljavljena banska odredba o zvišanju najnižjih mezd za trgovske pomočnike in nameščence, ki pa nima nikakih določil glede odškodnine vajencem. Pravi le, da so izvzeti učenci (vajenci), volonterji, praktikanti, pomožno osebje, ki se mu samo izjemno poveri opravljanje trgovinskih ali višjih netrgovinskih ali pisarniških služb ali ki opravlja pretežno podrejene posle.

Vajenci so torej navezani samo na to, kar so trgovska združenja določila že pred leti. Zavoljo tega je nujno potrebno na novo določiti odškodnino, ki jo predpisuje sam zakon o obrti. Banska uprava naj skliče zastopnike trgovskih združenj na razgovor, da se primerno poviša mesečna odškodnina tr-

govskim vajencem in vajenkam.

Posbno poglavje pa so naši obrtni vajenci in še bolj vajenke. Banska uprava naj skliče zastopnike obrtnih združenj, da se tudi ta zadeva uredi. Znano je, da dolga vrsta obrtnih vajencem in vajenk ne dobiva vso učno dobo nobene odškodnine, čeprav jim po zakonu o obrti pripada že po enem letu učenja. Še ena določba v zakonu o obrti je za vajence važna. To je določitev, ki pravi: »Lastnik obrti je obvezan, da učenca po napravljenem pomočniškem izpitu zaposli kot pomočnika za dobo treh mesecev v svoji obrti, ako ta to želi, in je dolžan, da mu da najmanj ono plačo, ki jo je doslej imel. Iz važnih razlogov more obče upravno oblastvo prve stopnje razrešiti lastnika obrti te obveze, če za to prosi. V tem primeru ne sme lastnik v teku treh mesecev sprejeti v uk učenca ali pomočnika.« Ta določila se malo upoštevajo in bi bila dolžnost Delavske zbornice, da nekaj ukrene.

RADIO

Liubliana

od 1. do 7. decembra

Nedelja, 1. decembra: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Kvintet pihal. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Franz Schubert: Kvartet v d-molu (Smrt in dekle; plošče). — 9.45: Verski govor (p. Kazimir Zakrajšek). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Tamburaški septet (Kahne). — 11.45: Klavirski koncert štiriročnih skladb (dr. Valens Vodusek, prof. Ivan Krmpotič). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert jugoslovanske glasbe (radijski komorni zbor in radijski orkester). — 16.30: Zveza fantovskih odsekov (dr. Karel Capuder). — 17: Kmetijska ura: Organizacija mlekarstva (inž. Erpič Jože). — 17.30: Pevski zbor »Slavec«. 18.15: Za oddih (plošče). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.30: Slovenska ura: Iz svojih spisov bo bral Fran Finžgar. — 20.15: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Domača zabava (plošče).

Ponedeljek, 2. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Okroglo in vesele (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.20: Beethoven: Leonore, uvertira št. 3. (plošče). — 18.40: Mesečni slovstveni pregled (prof. Fran Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). — 20: Prešernova proslava (ob 140letnici rojstva). — 21.30: Slovesni napevi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Pesmi in pleši (radijski orkester).

Torek, 3. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesel drobiž (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.15: Šolska ura: Našim izseljencem (akademija I. dekliske osnovne šole v Ljubljani; do 15. ure). — 18: Šrnel »Škrjanček«. — 18.40: Kaj je jeklo (prof. Miroslav Adlešič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Šolska posvetovalnica (prof. Etbin Bojc). — 20: Ruski večer. Sodelovali bodo Faganelli (petje), Simoniti (spremljava) in radijski orkester. — 21.30: Plošče. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Cimermanov kvartet.

Sreda, 4. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Spomini na Johana Strausa (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pisan

na šara (plošče). — 14: Poročila. — 18: Anton Adamič: Dr. Fran Prešeren, življenjska igra (radijska igralska družina. — 18.40: Boj za petrolej med državami (dr. Alojzij Kuhar). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere (v I. odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarija, v 2. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 5. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naša pesem (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Slovanska narodna glasba (radijski orkester). — 14: Poročila. — 17.30: Miklavževanje za otroke. — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.40: Glasbeni utrinki (plošče). 20: Miklavžev sejem. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Harmoniko bo igral Milan Stante.

Petek, 6. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). — 12: Miklavževi darovi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze: Gornjesavska dolina in njena smučišča. — 18: Zenska ura: Vzroja značaja (Angela Vodetova). — 18.20: Mozart: Mala nočna glasba (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stan-ko Leben). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: O izseljen-kih. — 20: Akademski pevski kvintet. 20.45: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert narodnih in umetnih pesmi (Štefka Korenčanova; na citrah jo bo spremljal Skok).

Sobota, 7. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V venček povezane plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vesel spored radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Pavlihov oder. — 17.30: Iz Be-nešev opere »Pri naši kočici« (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Orgelski koncert (prof. Matija Tomc). — 18.40: O zatem-njevanju in njegovem namenu (Črtomir Nu-čič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Na-cionalna ura. — 20: O zunanji politiki (dr. Kuhar). — 20.30: Halo, Jaka se ženi. Zgod-ba iz življenja Jake Smodlake in njegovih Napisal Jože Vombergar. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Režiser inž. Pen-gov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Ra-dijski orkester.

TOVARIŠI!

Pridobivajte nove naročnike